

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับ
คุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

The Relationships between School Administrator's Academic Administration
Roles and Quality of Students in Secondary Schools in Nakhon Nayok
Educational Service Area

Miss Anchalee Inruang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

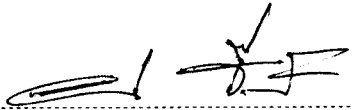
2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับ
คุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ชื่อและนามสกุล นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง
แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จีนะวัฒน์
2. อาจารย์ ดร.ทัสนี วงศ์เย็น

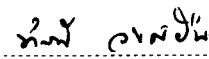
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ทัสนี วงศ์เย็น ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จีนะวัฒน์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ทัสนี วงศ์เย็น)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวีรานนท์)

วันที่ 3 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพ
นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ผู้วิจัย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง **ปริญญา**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนพ จินะวัฒน์ (2) อาจารย์ ดร.ทศนี วงศ์เย็น
ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก (2) ศึกษาระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 301 คน จาก 43 โรงเรียน โรงเรียนละ 7 คน ซึ่งจำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และอีก 1 คน คือ ครู ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเที่ยง .98 และแบบสำรวจผลการประเมินคุณภาพนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า (1) บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก อยู่ในระดับดี และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ บทบาทผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการ คุณภาพนักเรียน เขตพื้นที่การศึกษา

Thesis title: The Relationships between School Administrator's Academic Administration Roles and Quality of Students in Secondary Schools in Nakhon Nayok Educational Service Area

Researcher: Miss Anchalee Inruang; **Degree:** Master of Education (Educational Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Annop Jeenawathana, Assistant Professor; (2) Dr. Tassanee Wongsyuen; **Academic year:** 2009

Abstract

The purposes of this research were to study: (1) the roles on academic administration of school administrators in secondary schools in Nakhon Nayok Educational Service Area; (2) the quality level of the students in secondary schools in Nakhon Nayok Educational Service Area as assessed by external quality evaluators from the Office of National Education Standards and Quality Assessment; and (3) the relationships between school administrator's academic administration roles and quality of students in secondary schools in Nakhon Nayok Educational Service Area.

The research sample comprised 301 school personnel from 43 schools (7 personnel from each school). Of the 7 personnel from each school, 6 were purposively selected, namely, the deputy director of academic affairs, head of academic affairs work, and four leaning area heads; the rest was a classroom teacher randomly selected from the teacher in each school. The data collecting instruments were a rating scale questionnaire, developed by the researcher, with the reliability coefficient of .98 and a record form for student quality level. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation.

Research findings revealed that (1) the overall academic administration role of school administrators in Nakhon Nayok Educational Service Area was rated at the high level; (2) the quality of students, as assessed by external quality evaluators from the Office of National Education Standards and Quality Assessment, was at the good level; and (3) there was a positive relationship at the moderate level between school administrator's academic administration roles and quality of students in secondary schools in Nakhon Nayok Educational Service Area, which was significant at the .01 level.

Keywords: Administrator's role, Academic administration, Quality of students, Educational service area

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถนพ จินะวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ อาจารย์ ดร. ทศนี วงศ์ยืน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ นับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านและขอขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.บัณฑิต แพ้นพิทักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นายทองหล่อ ชัยวงศ์ษา นายอำนาจ ดารารัตน์ นางรัตนา รุ่งประพันธ์ นางสาวปราณี ร่วมทอง และอาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ที่กรุณาตรวจพิจารณา เครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเครื่องมือการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษานครนายกทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และนางสาวพิมพ์นารา อินทร์เรือง ที่สนับสนุนทุนการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง บิดา มารดา ที่ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ได้ให้โอกาสได้มาเรียนรู้และขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อัญชลี อินทร์เรือง

พฤศจิกายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและบทบาทของผู้บริหาร	12
คุณภาพผู้เรียน	83
สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก	92
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	99
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	104
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	104
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	104
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	106
การเก็บรวบรวมข้อมูล	107
การวิเคราะห์ข้อมูล	107

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ...	110
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	112
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน	123
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียน	125
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	127
สรุปการวิจัย	127
อภิปรายผล	131
ข้อเสนอแนะ	138
บรรณานุกรม	141
ภาคผนวก	148
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม).....	149
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	151
ค หนังสือประสานงาน.....	159
ง ค่าสถิติต่าง ๆ ที่ได้จากงานวิจัย.....	174
ประวัติผู้วิจัย	180

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนนักเรียน ครูและรองผู้อำนวยการของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2551	96
ตารางที่ 2.2 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	97
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ	110
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำแนกเป็นรายด้าน	112
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการวางแผนงานวิชาการ	113
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	114
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	115
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน	116
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้.....	119
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการนิเทศการศึกษา.....	120
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา.....	121
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพนักเรียน จากผล การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน โรงเรียน มัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำแนกตามมาตรฐาน.....	123
ตารางที่ 4.12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	125

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับคุณภาพนักเรียน.....	7
ภาพที่ 2.1 ส่วนประกอบของระบบสังคมตามแนวคิดของเกทเชลส์และกูบา.....	13
ภาพที่ 2.2 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน.....	32
ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	43
ภาพที่ 2.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	50
ภาพที่ 2.5 แสดงขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร.....	52
ภาพที่ 2.6 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	60
ภาพที่ 2.7 แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา.....	68

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านความรู้ สติปัญญา การควบคุมอารมณ์ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อประโยชน์ ในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (ประยงค์ เนาวบุตร 2547: 98) การจัดการ การศึกษาของประเทศไทย ได้ดำเนินการในเชิงพัฒนาโดยตลอด เริ่มจากการขยายโอกาส ทางการศึกษา เพื่อให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างกว้างขวางและทั่วถึง การขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี และผนวกการประถมศึกษา กับมัธยมศึกษาเข้าด้วยกัน เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ต่อมามีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้ กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในเรื่องปฏิรูประบบบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในมาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 24) ในภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน การบริหาร งานวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะงานวิชาการนั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัด การศึกษา ในระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับ หลักสูตร และการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของ การพัฒนาผู้เรียน (ปัญญา แก้วก้อย และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล 2545: 17) งานวิชาการเป็นงาน หลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐาน และคุณภาพของ สถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิด ในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลัก ของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารด้วย กล่าวได้ว่า

ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2546: 1-3) จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่างานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรโดยตรง ซึ่งผู้บริหารจะต้องตระหนักและให้ความสนใจอย่างจริงจัง ในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องนำความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร เช่น ในมาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 ในการจัดการศึกษายึดหลักการศึกษาดูชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มาตรา 9 ยึดหลักการกระจายอำนาจในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 5-7) สอดคล้องกับอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาของชาติ นั่นคือ การจัดให้มีการศึกษาดูชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยให้สังคมทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษา เป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548: 3)

การบริหารงานวิชาการให้ได้ผลดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) กำหนดปรัชญา จุดประสงค์ วิสัยทัศน์และนโยบายของสถานศึกษา เพื่อเป็นเข็มทิศชี้ทางดำเนินการของสถานศึกษา 2) พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมชุมชน 3) วางแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4) นิเทศและพัฒนาครู 5) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การผลิตสื่อ 6) จัดแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์บริการแนะแนว 7) วางแผนการประเมินผล และการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนา และ 8) จัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา (ทัสนี วงศ์เย็น 2547: 155) งานดังกล่าวสอดคล้องกับขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550

(2550: 29-36) เช่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งงานวิชาการทั้ง 8 งานนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานของครูในด้านการจัดการเรียนการสอนและส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน กล่าวได้ว่า ผลผลิตของ การบริหารงานวิชาการจะออกมาในรูปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตร และเพื่อเป็นหลักประกันว่าเยาวชนของชาติจะได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกัน ส่วนกลางจึงได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และมีกลไกการตรวจสอบเพื่อประกันระดับคุณภาพดังกล่าว โดยใช้ระบบการประเมินภายในและการประเมินภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ (national tests) ที่จะเป็นตัวชี้วัดสำคัญว่า สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ (รุ่งนภา นุตราววงศ์ 2547: 37-38)

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก มีเป้าหมายการจัดการศึกษาอยู่ที่ การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง ดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะคุณธรรม และจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548: 3) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน และ มาตรฐานการศึกษาในการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันคุณภาพการศึกษาของไทยอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงยิ่ง จากผลการศึกษาของ PISA (Programme for International Student Assessment) ซึ่งเป็นโครงการประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศสมาชิก OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) และประเทศนอก OECD ที่ขอเข้าร่วมโครงการ เพื่อสำรวจความรู้และทักษะของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ ผลการศึกษาเปิดเผยให้ทราบว่า นักเรียนอายุ 15 ปีของไทยมีทักษะในการอ่านที่น่าเป็นกังวลอย่างยิ่ง กล่าวคือ มีนักเรียนอายุ 15 ปีของไทยถึงร้อยละ 74 ที่มีการอ่านสูงสุดอยู่เพียงระดับ 2¹ เท่านั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2552?) จากข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2550 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกคน ทุกโรงเรียนทั่วประเทศ พบว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งกลุ่มสาระ

¹ มีความชำนาญในการอ่านในระดับพื้น ๆ กล่าวคือ สามารถอ่านและจับสาระได้ต่อเมื่อข้อความค่อนข้างตรงไปตรงมา สามารถอ้างอิงหรือเปรียบเทียบได้ในระดับต่ำ

ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 คือ ภาษาไทย ร้อยละ 48.26 และคณิตศาสตร์ ร้อยละ 45.05 เช่นเดียวกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 เรียงลำดับจากมากสุดไปน้อยสุด คือ ภาษาไทย ร้อยละ 48.13 สังคมศึกษา ร้อยละ 41.82 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 35.24 คณิตศาสตร์ ร้อยละ 34.73 และภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 28.70 ซึ่งค่าเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์การประเมินชั้นผ่านทุกกลุ่มสาระยกเว้นภาษาต่างประเทศ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างปีการศึกษา 2549 และปีการศึกษา 2550 ระดับประเทศ พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละลดลงในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2551: 12-26) และจากการศึกษารายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมระดับประเทศ พบว่า ร้อยละ 55 ของโรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นสถานศึกษาของรัฐขนาดเล็กในชนบท มีระดับคุณภาพด้านผู้เรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน 4 มาตรฐานได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (ธีระ รุญเจริญ 2550: 23) แต่จากการศึกษาบทสรุปสำหรับผู้บริหาร รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก รอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) พบว่า ผลการประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ยกเว้นมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารโรงเรียน คือ การบริหารงานวิชาการ ซึ่งผลผลิตของการบริหารงานวิชาการจะออกมาในรูปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเป็นสิ่งที่ประเมินความสำเร็จของผู้เรียนและเป็นตัวชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนไปในทิศทางใด และมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้เสนอเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการแก่สถานศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน อันจะส่งผลให้นโยบายทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน บรรลุผลตามเจตนารมณ์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2.2 ศึกษาระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายกโดยใช้กรอบในการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.1 บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ในการกำหนดบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการบริหาร ขอบข่ายและภารกิจงานด้านการบริหารงานวิชาการ จากกฎกระทรวงเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (2550: 29-36) หน่วยการสอนของ ทักษิณ วังศิโยน (2547: 155) เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจงานด้านการบริหารงานวิชาการได้ 8 ด้าน คือ

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ
2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.2 คุณภาพผู้เรียน

ในการกำหนดคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าคุณภาพผู้เรียนส่วนใหญ่จะวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งตรงกับมาตรฐานด้านผู้เรียน ในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ระดับคุณภาพนักเรียน จากผลการประเมินตามมาตรฐานสถานศึกษา จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสอง ทั้งหมด 7 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี

วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

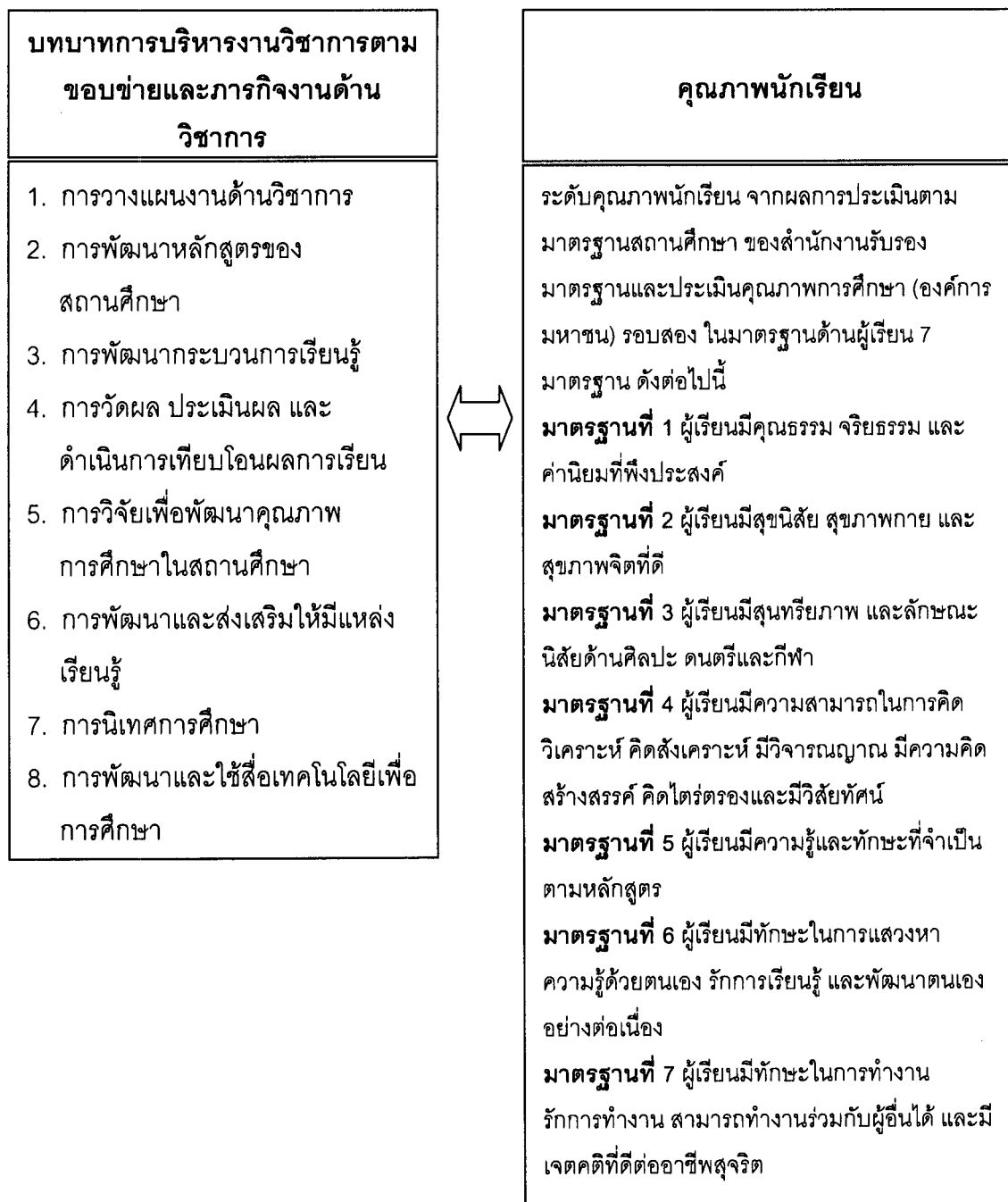
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้

และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน

ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นแผนภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
กับคุณภาพนักเรียน

5. นวัตกรรมเฉพาะ

5.1 **บทบาท** หมายถึง การกระทำที่บุคคลพึงแสดงออกให้เหมาะสมกับฐานะ ตำแหน่งหรือหน้าที่ของตน โดยใช้อำนาจหน้าที่และอำนาจความรับผิดชอบตามสถานการณ์

5.2 **การบริหารงานวิชาการ** หมายถึง การปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามขอบข่ายงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูสามารถ จัดการเรียนการสอน โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น

5.2.1 **การวางแผนงานด้านวิชาการ** หมายถึง การจัดให้มีการประชุม วางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบงานและครูอาจารย์ในสถานศึกษา โดยการสำรวจ ปัญหา และความต้องการแล้วนำข้อมูลมาวางแผน เพื่อจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับ ความต้องการ และผู้บริหารอนุมัติโครงการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน มีการจัดทำปฏิทินวิชาการ ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ ควบคุม ติดตามการดำเนินงาน และประเมินผลโครงการ

5.2.2 **การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา** หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสาร หลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง มีการนิเทศและ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.2.3 **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้** หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ ครูจัดเตรียมแผนการสอน จัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศและการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ค้นคว้าหาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เลือกวิธีสอนและใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด ทั้งนี้มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

5.2.4 **การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน** หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผล จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไป ตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคหลากหลายใน การวัดผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง โดยจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสร้างและพัฒนา เครื่องมือในการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการวัดและ ประเมินผล มีการให้คำแนะนำด้านเทคนิคการสอนซ่อมเสริมแก่ครู จัดระบบสารสนเทศด้าน การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิง และมีการกำกับติดตาม และ ตรวจสอบเอกสารแต่ละรายวิชาทุกภาคเรียน

5.2.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการให้โรงเรียนมีผลงานการวิจัยพร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้บริหารจัดเตรียมเอกสาร คู่มือการวิจัย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัย แต่งตั้งคณะกรรมการการวิจัย ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนและแนวทางในการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมีการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

5.2.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจัดให้มีอย่างเพียงพอและเหมาะสม จัดระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นและมีผู้รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน มีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5.2.7 การนิเทศการศึกษา หมายถึง การวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการนิเทศร่วมกับครู จัดทำปฏิทินการนิเทศและดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องตามแผน ปฏิบัติงาน มีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการจากครู พร้อมทั้งสร้างขวัญและเสริมกำลังใจให้แก่ครูผู้รับการนิเทศ ให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน จัดให้ศึกษานิเทศก์มาแนะนำความรู้ใหม่ ๆ ทางด้านวิชาการแก่ครู และเปิดโอกาสให้ครูได้ไปสังเกตการสอนของชั้นเรียนอื่นในโรงเรียนหรือต่างโรงเรียน หรือเยี่ยมชมโรงเรียนตัวอย่าง

5.2.8 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการจัดหาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่หลากหลายอย่างเหมาะสมและเพียงพอ โดยผู้บริหารระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ร่วมกับหน่วยงานอื่น ทำการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีระบบการให้บริการ จัดเก็บ รักษาและซ่อมบำรุงสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ครูพัฒนาและใช้สื่อ โดยมุ่งเน้นสื่อที่สร้าง องค์ความรู้ใหม่ ๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

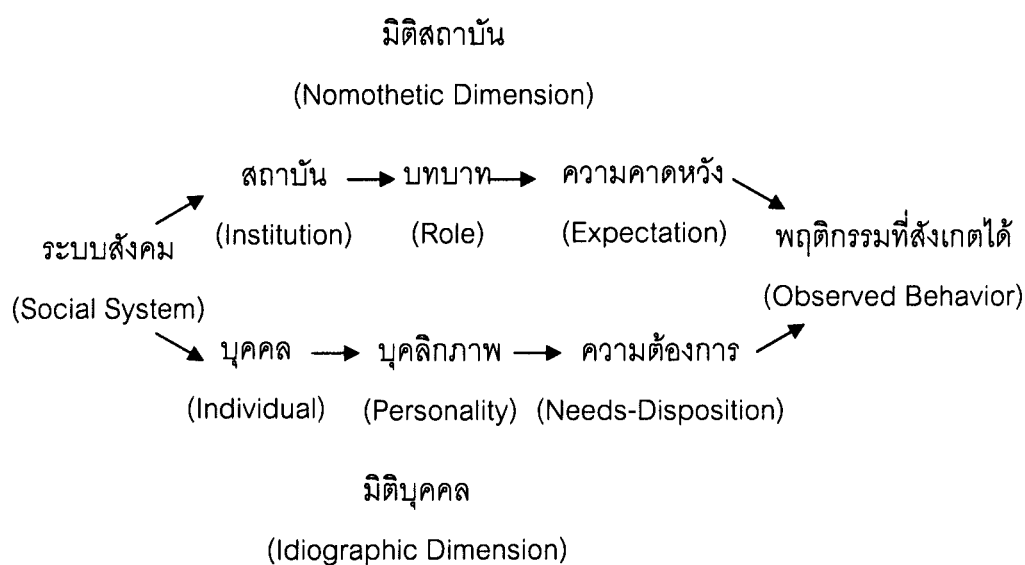
1. หลักการ แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารและบทบาทของผู้บริหาร
 - 1.1 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
 - 1.2 หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
 - 1.3 การบริหารสถานศึกษา
 - 1.4 การบริหารงานวิชาการ
2. คุณภาพผู้เรียน
3. สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและบทบาทของผู้บริหาร

1.1 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร

สถานศึกษาในฐานะขององค์การทางสังคม ที่ประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่างๆ เช่น ห้องเรียน ชมรมต่าง ๆ และภาคเรียน เป็นต้น ซึ่งต่างก็เป็นระบบย่อย ๆ จึงกล่าวได้ว่า องค์การรูปร่างทั้งหมดเป็นระบบสังคม ซึ่งเกทเซลส์และกูบา (Getzels and Guba: 1958 อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม 2545: 105-108; ทองอินทร์ วงศ์โสธร 2550: 191-196) มีแนวความคิดว่า พฤติกรรมของบุคคลในสังคมคือหน้าที่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทบาทกับบุคลิกภาพ รูปแบบของระบบสังคมตามแนวความคิดของเขาประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 มิติ คือ มิติสถาบัน (Institutional Element) กับมิติบุคคล (Individual Element) ซึ่งมิติสถาบัน เป็นมิติทางสังคมวิทยา อธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบสังคมว่า จะต้องมิสถาบันเป็นหน่วยงานหลัก แต่ละสถาบันก็มี

บทบาทที่จะต้องทำให้สังคมดำรงอยู่ และให้คนในสถาบันได้ปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีวัฒนธรรม จริยธรรม และค่านิยมของสังคมแวดล้อมอยู่ ซึ่งมิติสถาบันประกอบด้วย สถาบัน บทบาท และความคาดหวัง ส่วนมิติบุคคลเป็นมิติทางจิตวิทยา เป็นมิติที่อธิบายลักษณะของบุคคลในระบบสังคมที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านสรีรวิทยาและจิตวิทยา มิตินี้ประกอบด้วย บุคคล บุคลิกภาพ และ ความต้องการ ส่วนประกอบของระบบสังคมตามแนวคิดของเกทเชลส์และ กูบา แสดงได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ส่วนประกอบของระบบสังคมตามแนวคิดของเกทเชลส์และกูบา

ที่มา: Jacob W. Getzels. (1958) "Administration as Social Process" in *Administrative Theory in Education*. Edited by Andrew W. Halpin. London: The Macmillan, pp.156

สรุปได้ว่า ระบบสังคมมีกิจกรรมและหน้าที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เช่น สถานศึกษามีหน้าที่ให้การศึกษากายใต้ระบบการศึกษาและการปฏิบัติตามกฎหมายของสถาบัน การปกครอง รูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นไปอย่างสม่ำเสมอจนเป็นปกติ เกทเชลส์และกูบา กล่าวว่า บทบาทและความคาดหวังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทมีความสำคัญมากที่สุด บทบาทเหล่านี้ถูกกำหนดโดยความคาดหวังที่มีต่อบทบาทนั้น ๆ

1.1.1 ความหมายของบทบาท

บทบาทมีส่วนเกี่ยวข้องกับฐานะตำแหน่งของบุคคลที่ดำรงอยู่ ที่จะแสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทไว้หลายแนวคิด ดังนี้

วินัย เกิดทอง (2541: 14) สรุปไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การที่สมาชิกหรือบุคลากรในองค์การนั้นคาดหวังว่าควรจะเป็นไปตามลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545: 105-106) ได้อธิบายคุณลักษณะเฉพาะของบทบาทไว้ดังนี้

1) บทบาท มีความหมายรวมถึงตำแหน่งและสถานภาพในสถาบัน บทบาทในสถานศึกษามีความหมายรวมถึงตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีบทบาทแตกต่างกัน

2) บทบาท มีความหมายถึงความคาดหวังของการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง ความคาดหวังเป็นบทบาทเฉพาะที่จะแสดงพฤติกรรมตามตำแหน่ง เช่น ครูผู้สอน มีหน้าที่ในการกำหนดแผนการเรียนรู้อให้แก่ผู้เรียนและการจัดให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ บทบาทเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวของสถาบันที่มีไว้เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติ เป็นสิ่งที่สถาบันจัดไว้สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ

3) บทบาท เป็นสิ่งที่ผันแปรได้ไม่แน่นอน มีทั้งเป็นคำสั่งตายตัวและปรับเปลี่ยนได้ บทบาทหลายบทบาทมิได้มีการเขียนกำหนดไว้อย่างเจาะจงหรือพอดี บทบาทตามความคาดหวัง จะเชื่อมโยงกับตำแหน่งที่กำหนดไว้ในสถาบัน คนในสถาบันหรือนอกสถาบันต่างก็คาดหวังว่าคนอยู่ในสถาบันใด ก็ควรแสดงบทบาทให้เป็นที่ไปตามความคาดหวังของสถาบันนั้น ๆ

4) บทบาท มีที่มาจากที่กำหนดไว้ในระบบของสถาบัน ผู้ที่ได้รับบทบาทใด ก็จะได้รับ การคาดหวังว่าจะทำให้บทบาทนั้น ๆ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุวรรณา วรรณโกวิท (2546: 16) ได้ให้ข้อสรุปสนับสนุนว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ความรับผิดชอบในภาระหน้าที่การบริหารโรงเรียน อันมีภารกิจต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และการบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ

ประยงค์ เนาวบุตร (2547: 100) อธิบายว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่สังคมมีความคาดหวังว่า สถาบันหรือบุคคลพึงแสดงออกให้เหมาะสมกับสถานภาพตำแหน่งหรือหน้าที่

นิคม พันธุ์คำ (2548: 10) สรุปไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่เกิดขึ้นตามตำแหน่งหน้าที่ และสถานภาพซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมมีการวางระเบียบไว้ชัดเจน หากสถานภาพเปลี่ยนแปลงไป บทบาทก็จะเปลี่ยนแปลงไป

ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2550: 191) อธิบายว่า บทบาท เป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถาบันที่ผู้สวมบทบาทจะต้องกระทำ ผู้สวมบทบาทมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติบทบาท แต่ละบทบาทเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกันเพื่อให้ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ ในสถาบันนั้น ๆ

ลิขิต เศรษฐบุตร (2551: 9) กล่าวว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำแนวนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษามาสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามความมุ่งหมาย โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท คือ การวางแผน การจัดแผนงาน การจัดบุคลากร การวิจัย สังการ การประสานงาน การจัดงบประมาณ อย่างมีศาสตร์ และศิลป์ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การกระทำที่บุคคลพึงแสดงออกให้เหมาะสมกับฐานะตำแหน่งหรือหน้าที่ของตน โดยใช้อำนาจหน้าที่และอำนาจความรับผิดชอบตามสถานการณ

1.1.2 บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานภายในสถานศึกษาให้เป็นที่ไปด้วยความเรียบร้อยตามภารกิจที่สังคมคาดหวัง ภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การบริหารจัดการเพื่อให้สถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ การบริหารเป็นงานที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่องานส่วนอื่น ๆ ในหน่วยงาน ผู้บริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เพื่อให้องค์กรมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารควรจะต้องทำหน้าที่ทั้งหัวหน้าและผู้นำ ผู้บริหารที่ขาดความเป็นผู้นำจะปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงได้โดยยาก ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำสูง สามารถทำให้สิ่งที่ตนรับผิดชอบ

สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี สามารถทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมาย ช่วยให้หน่วยงาน คงอยู่ต่อไปได้ และช่วยให้สมาชิกได้สนองความต้องการในสิ่งปรารถนา การบริหารงานในปัจจุบัน มีความสลับ ซับซ้อน เพราะมีภารกิจหลาย ๆ อย่างที่จะต้องปฏิบัติ ผู้บริหารจำเป็นจะต้องแสดง ความเป็นผู้นำในบทบาทต่าง ๆ คนเซวิช (Knezevich 1984: 16-18 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2546: 12-13 และ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2550: 31-33) ได้เสนอบทบาทสำคัญในการบริหารงาน ซึ่งหมายรวมถึงการบริหารสถานศึกษาไว้ 17 บทบาท แต่ละบทบาทได้ระบุความสามารถที่จำเป็น ไว้ด้วย ดังนี้

1) บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง (Direction Setter) หมายถึง การเป็นผู้ กำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ สถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความรู้และทักษะในระบบการจัดสรรงบประมาณแบบโครงการ และ การบริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์และผลงาน

2) บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) หมายถึง การเป็นผู้นำในงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้มียุทธวิธีและจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้น และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ใน องค์การมีทักษะในกระบวนการกลุ่ม

3) บทบาทเป็นนักวางแผน (Planner) เป็นผู้วางแผนทั้งระยะสั้นและ ระยะยาวร่วมกับคณะกรรมการของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการคาดคะเน เหตุการณ์ ในอนาคต เตรียมบุคลากรให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผน

4) บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ ของการตัดสินใจ และมีความสามารถในการตัดสินใจ

5) บทบาทเป็นนักจัดองค์การ (Organizer) เป็นผู้กำหนดโครงสร้าง การบริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นจะต้องออกแบบขยายงานและกำหนดโครงสร้างของ องค์การขึ้นใหม่ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องเข้าใจพลวัตขององค์การและพฤติกรรมขององค์การด้วย

6) บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) เป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง การจูงใจในการเปลี่ยนแปลง ผู้นำจะต้องนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สถาบันเพื่อ เพิ่มพูนคุณภาพของสถาบัน รู้ว่าจะเปลี่ยนอะไร เปลี่ยนอย่างไร และควรจะเปลี่ยนในสถานการณ์ใด

7) บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) เป็นผู้ประสานงานกับ หน่วยงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์

เข้าใจเครือข่ายของการศึกษา รู้จักวิธีนิเทศงานที่พึงปรารถนา เข้าใจระบบการรายงานที่ดี จึงจะสามารถประสานกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (Communicator) เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อและประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารทั้งด้านการพูดและการเขียน รู้จักใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารและควรจะสามารถในการประสานสัมพันธ์

9) บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง (Conflict Manager) เป็นผู้คอยแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มภายในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องเข้าใจสาเหตุของความขัดแย้ง จะต้องมีความสามารถในการต่อรอง ไกลเกลี้ย จัดการกับความขัดแย้งและแก้ปัญหาความขัดแย้ง

10) บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา (Problems Manager) เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา แก้ปัญหา

11) บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน (Systems Manager) เป็นผู้นำในการจัดระบบงานและการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ระบบและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง จะต้องเข้าใจในการนำทฤษฎีทางการบริหารไปใช้ประโยชน์

12) บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional Manager) เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจในระบบการเรียนรู้ การเจริญและพัฒนาการของมนุษย์ เข้าใจทฤษฎีการสร้างและพัฒนาหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา

13) บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล (Personnel Manager) เป็นผู้สรรหาคัดเลือก รักษาและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในเทคนิคของการเป็นผู้นำ การเจรจาต่อรอง การประเมินผลงานและการปฏิบัติงานของบุคคล

14) บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) เป็นผู้นำทรัพยากร ทั้งทรัพย์สินสิ่งของ และบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูง ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการเงินและงบประมาณ สามารถในการบริหารวัสดุ ครุภัณฑ์ การก่อสร้าง การบำรุงรักษา ตลอดจนจัดหาการสนับสนุนจากภายนอก การระดมทรัพยากร

15) บทบาทเป็นผู้ประเมินผล (Appraiser) เป็นผู้ประเมินผลการทำงานและโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการประเมินความต้องการ การประเมินระบบ วิธีการทางสถิติ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

16) บทบาทเป็นประธานในพิธี (Ceremonial Head) เป็นผู้นำทางด้านการจัดงานและพิธีการต่าง ๆ ของหน่วยงาน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เป็นบทบาทที่จำเป็นอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ซึ่งต้องใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้านเพื่อแสดงบทบาทนี้

17) บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relater) เป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน รวมทั้งการให้บริการวิชาการแก่หน่วยงานอื่น ๆ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะในการสื่อความหมาย รู้จักวิธีสร้างภาพพจน์ที่ดี รู้จักพลวัตของกลุ่ม รู้จักและเข้าใจการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ

สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2543: 134 -135) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำองค์กรเพื่อการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

- 1) เป็นผู้นำกลุ่มในการปฏิบัติงานตามภารกิจของการศึกษา
- 2) เป็นผู้สื่อสารแบบสองทางกับครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) เป็นผู้เก็บรวบรวม จัดกระทำ และประเมินข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา
- 4) เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย กิจกรรมและยุทธศาสตร์ในการปรับปรุงสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน
- 5) เป็นผู้กำกับ ติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

ประยงค์ เนาวบุตร (2547: 120 -127) ได้เสนอบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารไว้ดังนี้

1) บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะหัวหน้าสถานศึกษาควรมีลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการหรือมีความรอบรู้เชิงวิชาชีพทางการศึกษาตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ ซึ่งเสนอใน 2 ประเด็น คือ การบริหารงานการจัดการเรียนการสอนและการเป็นผู้นำทางการสอน มีสาระสำคัญดังนี้

(1) การบริหารงานการจัดการเรียนการสอน งานที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในด้านการจัดการเรียนการสอน คือ

ก. งานหลักสูตร ผู้บริหารจะต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรทุกประเภทที่สถานศึกษาต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้โดย

ศึกษาระยะสำคัญเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระ แนวการใช้หลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ข. *แผนการสอน* ผู้บริหารจะต้องควบคุมดูแลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนของครูอย่างเป็นระบบเพื่อรักษามาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

ค. *การจัดตารางสอน* ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดตารางสอน และจัดครูเข้าสอนได้อย่างเหมาะสม

ง. *การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน* ผู้บริหารจะต้องรู้และเข้าใจระบบการสอน วิธีการสอนแบบต่าง ๆ และสามารถเสนอแนะให้ครูเลือกใช้วิธีการสอนได้อย่างเหมาะสม

จ. *การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน* ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน และควรจัดหาหรือสนับสนุนให้ครูนำไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

ฉ. *การจัดหนังสือเรียน* ผู้บริหารจะต้องรู้และสามารถกำหนดหนังสือเรียนทั้งหนังสือบังคับและหนังสืออ่านประกอบได้ถูกต้องและเหมาะสม

ช. *การจัดบริการห้องสมุด* ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญต่อการจัดบริการห้องสมุดเพราะห้องสมุดเป็นแหล่งวิทยาการสำหรับการศึกษา ค้นคว้า และการสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับผู้เรียนทุกคน

ซ. *การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา* ผู้บริหารจะต้องควบคุมดูแลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างจริงจัง และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ด. *การนิเทศการสอน* ผู้บริหารควรสามารถให้คำปรึกษา แนะนำและติดตามช่วยเหลือครู ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

(2) *การเป็นผู้นำทางการสอน* ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในฐานะผู้นำทางการสอน 7 ประการ ดังนี้

ก. การทำและนำวัตถุประสงค์ของการสอนไปใช้ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาและนำวัตถุประสงค์ในการสอนไปใช้ในห้องเรียน และจุดมุ่งหมายของการสอนกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนต้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน

ข. อยู่ปฏิบัติงานร่วมกับครู เพื่อให้มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะสิ่งใหม่ ๆ ที่ควรนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และในบางครั้งผู้บริหารอาจเข้าไปในห้องเรียนเพื่อช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ค. สร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่นำไปสู่การเรียนรู้ เช่น สร้างห้องเรียนให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนให้ครูมีพฤติกรรมเชิงบวกในห้องเรียนและเสาะหาวิธีในการช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียน เป็นต้น

ง. ประสานวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาให้ไปด้วยกันได้ โดยสื่อสารให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจวิสัยทัศน์หรือทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แล้วกำหนดเป็นพันธกิจหรืองานที่ทุกคนจะต้องทำร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

จ. ตั้งความคาดหวังให้สูงสำหรับครู โดยการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอน และการพัฒนาวิชาชีพจนประสบผลสำเร็จตามความประสงค์

ฉ. เป็นผู้นำของครู โดยช่วยเหลือ แนะนำครูให้สามารถพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนหรืองานในหน้าที่อื่นให้มีประสิทธิภาพ และบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ช. มีเจตคติเชิงบวกกับนักเรียน ผู้ร่วมงานและผู้ปกครอง โดยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ครู และผู้ปกครองและแสดงออกเพื่อให้ทุกคนรับรู้ถึงความรัก ความห่วงใยหรือความผูกพัน และแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้เกี่ยวข้อง

2) บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์การ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปฏิรูปการศึกษา คือ ผู้บริหารจะต้องกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่สถานศึกษาค้นเคยหรือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นธรรมเนียมหรือวัฒนธรรมขององค์การ และสิ่งที่ผู้บริหารควรเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับแรกคือ การมอบอำนาจในการทำงานและการเรียนรู้การทำงาน “แบบร่วมคิดร่วมทำ”

ธีระ รุญเจริญ (2548: 13-16) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยเกณฑ์ต่อไปนี้

1) *การเป็นผู้นำทางวิชาการ* ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ในการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผน นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา

2) *การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม* ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างอิสระ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารและบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคลและหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

3) *การเป็นผู้อำนวยความสะดวก* ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งทางด้านวิชาการ อาทิ การจัดสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เกม เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการและการจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้และรู้จักแสวงหาความรู้

4) *การประสานความสัมพันธ์* ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล อาทิ ผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียนต้องการให้มาช่วยพัฒนาโรงเรียน ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การกีฬา สื่อ เกม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

5) *การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร* ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนาและไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์

ความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลก และเพื่อสามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาแห่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

6) *การสร้างแรงจูงใจ* ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวก กับผู้ร่วมงานมีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น และเข้าใจในความต้องการของฝ่าย ต่าง ๆ ให้ความสำคัญในความพยายามของทีมงานและสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการ ต่าง ๆ อาทิ การแสดงความขอบคุณการเผยแพร่ผลงานของทีมงานและการยกย่องให้รางวัล

7) *การประเมินผล* ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินผล โดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับ การประเมินภายนอก มีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ กำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร

8) *การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา* ผู้บริหารสถานศึกษาให้ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาโดยส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของครูและทีมงาน รวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย ด้วย

9) *การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์* ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ กับงานด้านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่ หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

จากที่นำมากล่าวแล้ว พอสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคล สำคัญในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักของ สถานศึกษา และในการดำเนินงานตามขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องรู้บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบใน การบริหารงานและพัฒนาองค์กร โดยต้องคำนึงอยู่เสมอในฐานะผู้นำทางวิชาการและผู้นำ องค์กร เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

จากแนวคิดที่ว่า องค์กร คือการที่บุคคลมารวมตัวกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมี วัตถุประสงค์ขององค์กร มีหลักในการดำเนินการ เช่น การแบ่งความรับผิดชอบหน้าที่ต่าง ๆ โดยการรวมตัวเป็นองค์กรนั้นมีลักษณะที่เป็นทางการ สถานศึกษาก็ถือเป็นองค์กรหนึ่ง ซึ่ง

ทฤษฎีองค์การมีอิทธิพลต่อแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ก่อนที่จะกล่าวถึงทฤษฎี จะได้กล่าวถึงความหมายของการบริหาร ซึ่งได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1.2.1 ความหมายของการบริหาร

เจริญ งามดี (2547: 11) สรุปว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่คณะบุคคลร่วมกันทำตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้วางแผนร่วมกันไว้ โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ และนำเอาทรัพยากรบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

ทัสนี วงศ์เย็น (2547: 136) อธิบายว่า การบริหาร หมายความว่า การที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน ด้วยการตั้งทรัพยากรที่มีอยู่ ประยุกต์เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้อย่างเป็นระบบ และมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ในการทำงานที่เป็นที่ยอมรับได้ร่วมกัน

วัลลภ สุขประเสริฐ (2547: 11) สรุปว่า การบริหาร คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกันโดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างประหยัดที่สุด

หวน พินธุพันธ์ (2548: 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

จากความหมายที่นักวิชาการให้ไว้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ มีระเบียบ และมีกฎเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน โดยใช้ศาสตร์ และศิลป์ พร้อมทั้งนำเอาทรัพยากร เทคนิค และกระบวนการต่าง ๆ มาใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

ผู้บริหาร มีความสำคัญต่อความสำเร็จก้าวหน้าขององค์การ เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการนำพาให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินงานของแต่ละองค์การจะบรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดในการบริหาร และการบริหารที่ดีจำเป็นจะต้องมีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความรู้ในทฤษฎีและหลักการบริหาร และมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้มาใช้ตัดสินใจและบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจำแนกการบริหารตามหลักทฤษฎีได้ 4 แนวทฤษฎี คือ การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ การบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ การบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ และ การบริหารสมัยใหม่ ดังนี้

1) การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ เกิดขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับความพยายามหาวิธีการที่จะใช้บุคลากรให้มีประสิทธิภาพที่สุด ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต ในด้านการบริหารการศึกษาก็มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการศึกษา และการปฏิบัติมากขึ้น โดยมีการพิจารณาพฤติกรรมขององค์การด้วยการวิเคราะห์งาน (job analysis) โดยจำแนกงานที่ผู้บริหารปฏิบัติและแนวทางที่ทำให้การปฏิบัติงานแต่ละอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) การบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ มุ่งพิจารณาเรื่องความสำคัญของคน ในฐานะเป็นองค์ประกอบของการบริหาร โดยการพิจารณามนุษย์ทั้งในรูปพลวัต และที่เป็นองค์ประกอบทางกายภาพขององค์การ นักวิชาการที่นำแนวคิด การบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ มาใช้ในการบริหารการศึกษา ได้แก่ แดเนียล กริฟฟิธส์ (Daniel Griffiths 1988: อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์ 2550: 39) ได้สังเคราะห์แนวคิดทางการศึกษาและสังคมศาสตร์เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา ผลสรุปว่าผู้บริหารการศึกษาต้องการการพัฒนาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับคนอื่นในสังคมที่ตนอยู่ ทักษะเหล่านี้ผสมผสานอยู่ในพฤติกรรมผู้บริหาร และบทบาทของผู้บริหาร คือ การช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากร คือเป็นทั้งผู้ริเริ่ม ผู้สนับสนุน ผู้ประสานงาน ผู้ให้คำแนะนำการกระทำของคนอื่น รวมทั้งการยอมรับสติปัญญาของกลุ่ม

3) การบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ มีจุดเน้นที่การให้ความสำคัญต่อพฤติกรรม การทำงานในองค์การอันเป็นผลกระทบของความสัมพันธ์เชิงสังคมและโครงสร้างขององค์การ โดยมีทฤษฎีการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่ได้ให้แนวการศึกษาที่ผสมผสานหลักจิตวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์เข้ากับศาสตร์ว่าด้วยการบริหาร สำหรับการบริหารการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ได้แก่ การบริหารการศึกษาเชิงระบบราชการ ซึ่งมีลักษณะแบ่งงานกันทำ การกำหนดบทบาทของบุคลากรไว้ชัดเจน มีลำดับชั้นของตำแหน่งหน้าที่ และมีการทำงานเป็นกิจวัตรตามกฎหมายและวิธีการ เป็นต้น

4) การบริหารสมัยใหม่ เน้นการใช้วิธีการเชิงระบบ วิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงสถานการณ์ พยายามใช้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในรูปของสหวิทยาการมาเป็นประโยชน์ ในการพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาทางการบริหาร ได้แก่ ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบ ด้วยการพัฒนาระบบการศึกษาจากปัจจัยนำเข้า – ผลผลิต – กระบวนการ ทฤษฎีการบริหารเชิงปริมาณ มีจุดเน้นที่การใช้รูปแบบ กระบวนการ ความสัมพันธ์และการประเมินทางคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาทางการบริหาร นอกจากนี้แล้วยังมีการบริหารเชิงสถานการณ์ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการผสมผสานความคิดของทฤษฎีบริหารต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งหน้าที่ของผู้บริหาร

คือ จะต้องชี้ให้เห็นว่าเทคนิคอะไรภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และในเวลาใดเวลาหนึ่งโดยเฉพาะจะให้ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดกับเป้าหมายของฝ่ายบริหาร

สำหรับการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน มีการกระตุ้นให้มีการใช้แนวการศึกษาที่มีความหลากหลาย ไม่ยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทำให้นักบริหารการศึกษาประยุกต์แนวการศึกษาใหม่ ๆ และวิธีการที่หลากหลายเพื่อการศึกษาและทำความเข้าใจการบริหาร และองค์การที่ตนรับผิดชอบอยู่

1.3 การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ส่งผลกระทบ ซึ่งกันและกัน และตัดสินใจเลือกวิธีการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาสู่ผลลัพธ์ที่ดีกว่า โดยมีจุดเน้นของการบริหารสถานศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน มุ่งเน้นการระดมทรัพยากรทุกด้าน ทั้งกำลังทรัพย์และกำลังคน จากทุกภาคส่วนในสังคมภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษา ได้แก่ ภารกิจด้านการบริหารทั่วไป ภารกิจด้านงบประมาณ ภารกิจด้านวิชาการ ภารกิจด้านการบริหารงานบุคคลและภารกิจด้านงานกิจการนักเรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะตัวแทนของสถาบันการศึกษา มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคม โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตร และจะต้องปฏิบัติหน้าที่จัดการศึกษาตามขอบข่ายงานที่รับผิดชอบให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสังคม ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามการบริหารสถานศึกษา ตลอดจนขอบข่ายของงานภายในสถานศึกษา ดังนี้

1.3.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 22-28) ให้ความหมาย การบริหารจัดการ ในระบบโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งในด้านการวางแผน การบริหาร งานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ งานบริการต่าง ๆ และงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานจัดการศึกษาได้ครบถ้วนตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน

ชุมศักดิ์ อินทร์วิเศษ (2546: 12) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรพิจารณาจาก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คำนึงถึงความสะดวกที่ให้แก่ครูในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ และบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน

มงคล ศรีมหาพรหม (2549: 12) ได้ให้ความเห็นสนับสนุนว่า การบริหารโรงเรียนคือ การที่คณะบุคคลร่วมมือกันดำเนินการจัดการศึกษาให้เยาวชนของชาติ เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม และมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ ตลอดจนแนวคิดในการบริหารโรงเรียนและจะต้องทำหน้าที่ ควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ภายใต้การควบคุม กำกับ ดูแลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมาชิกในสังคม ให้มีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม

1.3.2 หลักการบริหารสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 9) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการบริหารดังนี้

1) มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของสถานศึกษาว่าเป็นไปในทิศทางใด จึงจะจัดงาน จัดคน จัดเงิน จัดวัสดุ อุปกรณ์ได้เหมาะสม

2) ต้องมีเทคนิควิธีการในการบริหารงาน การบริหารงานทุกประเภทย่อมต้องมีเทคนิควิธีการ ขั้นตอน และกระบวนการ งานที่สมควรมีระบบ มีความรอบคอบ จึงจะทำงานดำเนินไปด้วยดี

3) มีการประเมินผล เมื่อได้ดำเนินกิจการใด ควรจะได้มีการประเมินผล และติดตามผล เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานได้ดีขึ้น การทำงานที่ขาดการประเมินผล จะไม่ช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา

ในปัจจุบันมีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (2546: 1-15) ที่มุ่งให้ส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า "ธรรมาภิบาล" มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล

ซึ่งหลักธรรมาภิบาลสากล ตามที่ UNDP (United Nations Development Program) กำหนดไว้มี 9 หลัก คือ (เมธิชญญ์ วังแก 2551: 6-7)

- 1) การมีส่วนร่วม (Participation)
- 2) นิติธรรม (Rule of Law)
- 3) ความโปร่งใส (Transparency)
- 4) การตอบสนอง (Responsiveness)
- 5) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - oriented)
- 6) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity)
- 7) ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล (Efficiency & Effectiveness)
- 8) ภาระรับผิดชอบ (Accountability)
- 9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision)

การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ ผู้บริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการบริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

1.3.3 ขอบข่ายของงานภายในสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษابรรลุเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง เป็นคนดีและมีความสุข ซึ่ง จันทรานี สงวนนาม (2545: 140-141) ได้รวบรวมข้อมูลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของงานบริหารสถานศึกษา พบว่ามีส่วนคล้ายคลึงกัน ตัวอย่างเช่น การวิจัยของมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ที่ได้จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์จังหวัด (Superintendents of Schools) สรุปได้ว่า งานบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกระทำมี 5 ประการ คือ

- 1) การทำงานประสานกับประชาชน ทั้งในชุมชน ในสภาการศึกษา ประจำท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในส่วนของการศึกษาของจังหวัดและกับนักเรียน
- 2) การบริหารงานธุรการต่าง ๆ ในสำนักงานศึกษานิเทศก์และในสถานศึกษา
- 3) การบริหารและพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณสถานศึกษา ตลอดจนงานซ่อมแซม จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์สำหรับอาคารสถานที่และบริเวณเหล่านั้น

- 4) การบริหารงานด้านวิชาการ ได้แก่ หลักสูตร ประมวลการสอน
โครงการสอน และโครงการทางวิชาการอย่างอื่นของโรงเรียน
- 5) การให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาโดยทั่วไป และช่วยเหลือ
พัฒนาวิชาการศึกษา ตลอดจนอาสาสมัครผู้บริหารให้ก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับนับถือ
- ธีระ รุญเจริญ (2546: 30) สรุปภารกิจของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนี้
- 1) จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการให้การศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อ
ผู้เรียนและสังคมให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นการศึกษาตลอดชีวิต
 - 2) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั้งนักเรียนปกติ นักเรียนพิการ นักเรียน
ด้อยโอกาส และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
 - 3) จัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการจัด 3 รูปแบบ คือ ในระบบ นอกระบบ
และตามอัธยาศัยตามความเหมาะสม
 - 4) ปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ อาทิเช่น
จัดตามธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียน แต่ละวัยและแต่ละคน จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและนอก
โรงเรียน ตลอดจนทั้งจัดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 - 5) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยปรับใช้หลักสูตรแกนกลางให้เหมาะ
กับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นที่ตั้งโรงเรียน
 - 6) จัดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยให้
การศึกษาดำเนินตามความจำเป็นและความเหมาะสม
 - 7) จัดให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ
ตลอดทั้งส่งเสริมให้ใช้กระบวนการวิจัยในการเรียน
 - 8) บริหารจัดการโรงเรียนตามการกระจายอำนาจการบริหารทั้งด้าน
วิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณและด้านการบริหารทั่วไป สอดคล้องกับหลักการการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเต็มที่
 - 9) จัดการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งคุณภาพภายในและภายนอก
ตามเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
 - 10) พัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรอื่น เพื่อจัดการเรียนการสอนได้
สอดคล้องกับแนวทางหลักการที่กำหนดตามการปฏิรูปการศึกษา

11) แสวงหาเทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

ประยงค์ เนาวบุตร (2547: 113 -114) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบงานภายในสถานศึกษา ดังนี้

1) การจัดระบบงานด้านการเรียนการสอน งานด้านการจัดการเรียนการสอนหรืองานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรครอบคลุมงานต่อไปนี้

(1) งานหลักสูตร ประกอบด้วย การชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร แกนกลางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การใช้หลักสูตร การจัดการเอกสารประกอบหลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร

(2) งานจัดทำแผนการสอนและกำหนดการสอน ประกอบด้วย การนำหลักสูตรมาจัดทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนทั้งในความรู้ ความสามารถ ความสนใจหรือคุณลักษณะด้านอื่น ๆ

(3) งานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการนำเอาแผนการสอนที่ได้จัดเตรียมไว้ในไปใช้ในห้องเรียน โดยจัดให้เป็นกิจกรรมร่วมกับนักเรียนจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นอย่างสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์

(4) งานจัดหาและบริการสื่อการเรียน ประกอบด้วย การผลิต การจัดซื้อหรือจัดหา การแนะนำ การใช้ การเก็บรักษา การซ่อมบำรุง และการจัดบริการให้ยืมอย่างเป็นระบบ

(5) งานประเมินผลการเรียนการสอน ประกอบด้วย การทำหรือจัดหาแบบทดสอบ การดำเนินการสอบ การวิเคราะห์ การประเมินและรายงานผล

(6) งานนิเทศการสอน ประกอบด้วย การช่วยเหลือครูผู้สอนในด้านการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล และการปฏิบัติงานอื่น ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนภายในสถานศึกษาบังเกิดประสิทธิผลตามจุดหมายของหลักสูตร

นอกจากงานดังกล่าวแล้ว ยังมีงานอื่น ๆ ที่ฝ่ายจัดการเรียนการสอนอาจต้องรับผิดชอบอีก อาทิ การจัดตารางสอน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้ทางด้านวิชาการของนักเรียน การฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา และการให้บริการด้านวิชาการอื่น ๆ

2) การจัดระบบงานสนับสนุนการเรียนการสอน งานสนับสนุนการเรียนการสอน หมายถึง งานทุกประเภทและทุกชนิดที่ไม่ใช่งานจัดการเรียนการสอนหรืองานวิชาการ

ดังนั้น การจัดระบบงานสนับสนุนการเรียนการสอนของสถานศึกษาจึงควรครอบคลุมงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) งานปกครองหรืองานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย งานกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน การรายงานเกี่ยวกับนักเรียน งานวินัยนักเรียน การจัดบริการต่าง ๆ สำหรับนักเรียน เช่น บริการแนะแนว บริการเกี่ยวกับสุขภาพและสวัสดิการ อาหารกลางวัน บริการเพื่อการสงเคราะห์นักเรียน เป็นต้น

(2) งานธุรการและการเงิน ประกอบด้วย งานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน การรักษาความปลอดภัย งานประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานการเงินและบัญชี และงานพัสดุ

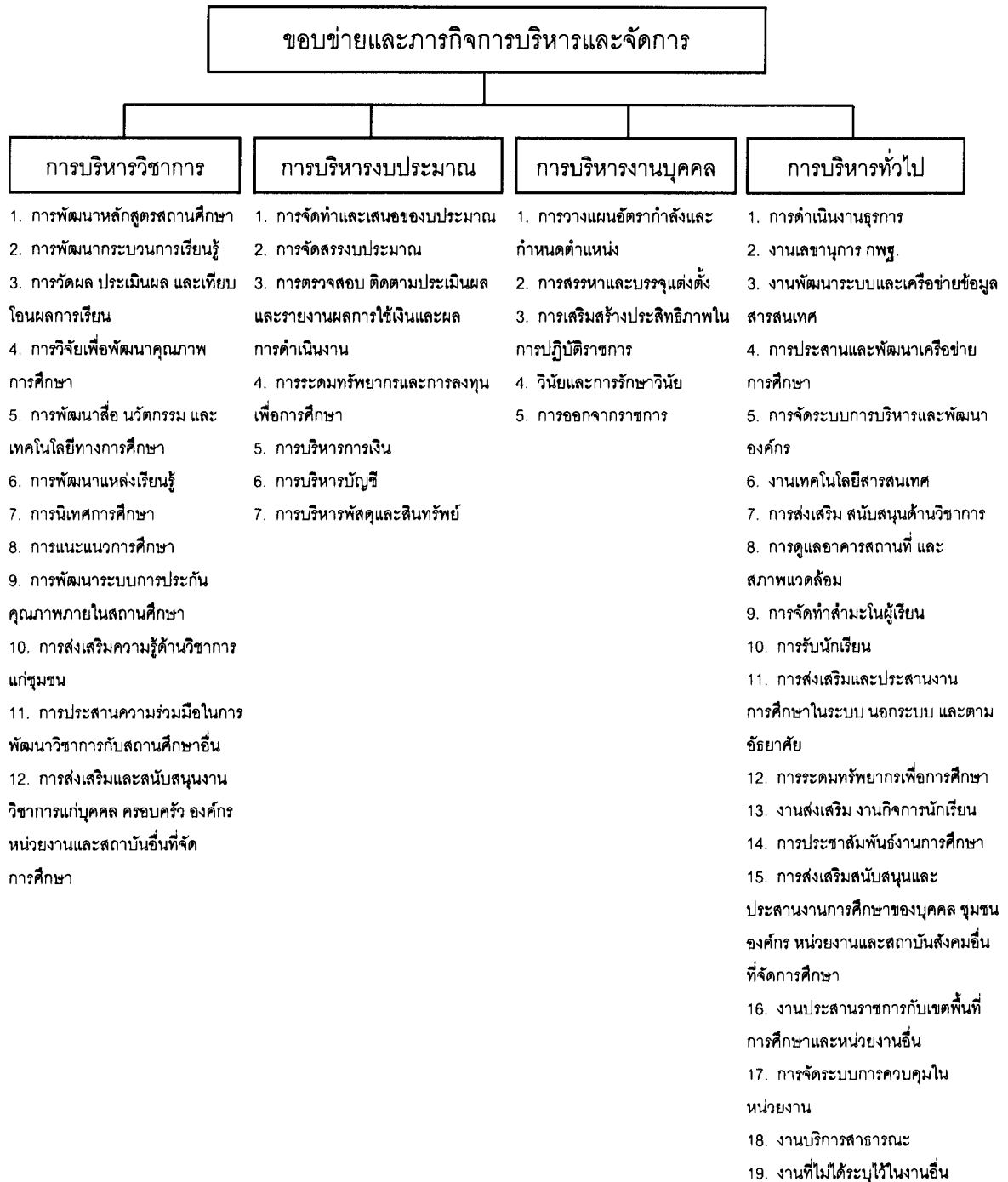
(3) งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย งานจัดอาคาร ห้องเรียน ห้องเฉพาะวิชาการ อาคารประกอบต่าง ๆ สนามกีฬา และการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน โดยครอบคลุมทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การวางแผน การควบคุม การใช้และการซ่อมแซม บำรุงรักษา

(4) งานบริหารบุคคล ประกอบด้วย งานการกำหนดความต้องการด้านบุคคล เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์งาน กำหนดลักษณะงาน และมาตรฐานความต้องการด้านกำลังคน การสรรหาบุคลากรเข้าทำงาน การรับบุคคลเข้าทำงาน การบรรจุแต่งตั้ง การกำหนดตำแหน่งหน้าที่และเงินเดือนให้เหมาะสม การจัดอำนวยความสะดวกและสวัสดิการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาความดีความชอบ และการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความสามารถและสมรรถภาพที่ดี

(5) งานความสัมพันธ์กับชุมชน ประกอบด้วย การเชิญผู้ปกครองหรือประชาชนเพื่อปรึกษาหารือ การพบปะสังสรรค์ การเชิญชมนิทรรศการผลงานนักเรียนหรือร่วมงานวันสำคัญที่สถานศึกษาจัดขึ้น การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทั้งในด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ การให้ความช่วยเหลือชุมชน การขอความร่วมมือจากชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุน ช่วยเหลือหรือปรับปรุงสถานศึกษา และการให้บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

หวน พันธุพันธ์ (2548: 7) กล่าวว่า ภารกิจในการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา โดยทั่วไปจำแนกออกเป็น 5 ประเภท ด้วยกันคือ

- 1) *การบริหารงานวิชาการ* เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอนและการปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผลการวัดผลและการนิเทศการสอน เป็นต้น
 - 2) *การบริหารงานธุรการ* เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับงานการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานรักษาพยาบาล และงานบริการต่าง ๆ เป็นต้น
 - 3) *การบริหารงานบุคคล* เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับบุคคล เริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลมาทำงานหรือมาเป็นครู การจัดบุคคลเข้าทำงาน การบำรุงรักษาและการส่งเสริมกำลังใจในการทำงาน การพัฒนาบุคคลและการจัดบุคคลให้พ้นจากงาน เป็นต้น
 - 4) *การบริหารกิจการนักเรียน* เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรมและการบริการต่าง ๆ เป็นต้น
 - 5) *การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน* เป็นการบริหารที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น การสอนให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ที่บ้านที่ชุมชน และเผยแพร่แก่คนรอบข้างและคนในชุมชนด้วย
- นับตั้งแต่ได้เริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา โรงเรียนรัฐบาลทั้งหลายก็ได้ชื่อว่ามีฐานะเป็นนิติบุคคล ได้รับอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ขอบข่ายและภารกิจ การบริหารและจัดการสถานศึกษา แสดงได้ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2546) คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) หน้า 32

ในลักษณะเดียวกัน การจัดระบบงานภายในสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาตามแนวคิดการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management) สถานศึกษามีงานรับผิดชอบสำคัญจำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณและการเงิน และด้านบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารงานของสถานศึกษาและการประสานงานกับองค์กรในชุมชน หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น ซึ่งปรากฏในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ระบุให้สถานศึกษาดำเนินการบริหารและจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550: 151-154)

1) ด้านวิชาการ

- (1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น
การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- (2) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- (4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- (5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- (6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- (8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- (9) การนิเทศการศึกษา
- (10) การแนะแนว
- (11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน
การศึกษา
- (12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- (13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ
สถานศึกษาและองค์กรอื่น
- (14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั
องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

(15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ
ของสถานศึกษา

(16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

(17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2) ด้านงบประมาณ

(1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอ
ต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรร
งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

(3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

(4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

(5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

(6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

(7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้จ่ายผลผลิตจาก

งบประมาณ

(8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

(9) การปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อ

การศึกษา

(10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(11) การวางแผนพัสดุ

(12) การกำหนดแบบรูปรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของ
ครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

จัดหาพัสดุ

(13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและ

(14) การจัดหาพัสดุ

(15) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

(16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

(17) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

(18) การจัดทำบัญชีการเงิน

(19) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

(20) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

3) ด้านการบริหารงานบุคคล

(1) การวางแผนอัตรากำลัง

(2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

(4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษา

(5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

(6) การลาของบุคลากรสังกัดสถานศึกษาที่ไม่มีระเบียบกำหนดไว้

โดยเฉพาะ

(7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

(8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

(9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

(10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

(11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

(12) การออกจากราชการ

(13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

(14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(15) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

(16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

(17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

(18) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู

และบุคลากรทางการศึกษา

(19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและ

บุคลากรทางการศึกษา

(20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

- 4) ด้านการบริหารทั่วไป
- (1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - (2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - (3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - (4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - (5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - (6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - (7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - (8) การดำเนินงานธุรการ
 - (9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - (10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - (11) การรับนักเรียน
 - (12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
 - (13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
 - (14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - (15) การทัศนศึกษา
 - (16) งานกิจการนักเรียน
 - (17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - (18) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - (19) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
 - (20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
 - (21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
 - (22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการ

ลงโทษนักเรียน

จากที่นำมากล่าวแล้วพอสรุปได้ว่า ขอบข่ายของงานภายในสถานศึกษาคือครอบคลุมการบริหารงาน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

1.4 การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องการวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของผู้บริหาร ความร่วมมือของครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง บนพื้นฐานความถนัดและความต้องการของผู้เรียน และความจำเป็นของท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการให้ความหมาย หลักการ แนวคิด ตลอดจนขอบข่ายของงานวิชาการ รายละเอียดเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1.4.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจาก การบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาและจากการศึกษา ค้นคว้า งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

จันทราณี สงวนนาม (2545: 142) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียน การสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 2) สรุปว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

เจริญ งามดี (2547: 14) สรุปว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดหา การผลิต และส่งเสริมซึ่งเป็นกิจกรรมในขอบข่ายงานวิชาการด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ทศนี วงศ์เย็น (2547: 180) อธิบายว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของหลักสูตร ชุมชน สังคม ความคาดหวังของสถานศึกษา และความคาดหวังของตัวผู้เรียน

นิคม พันธุ์คำ (2548: 14) สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำทรัพยากรมาให้บริการ ให้ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนจนประสบการณ์ทั้งหลาย ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ปรับปรุง

พัฒนาการเรียนการสอนนักเรียน นักศึกษา ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 30) สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จากที่นำมากล่าวแล้วพอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามขอบข่ายงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น

1.4.2 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา ในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารควรนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งมีผู้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 33-38) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับงานวิชาการ ว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจาก ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ดังมาตราต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 14-38)

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
 - (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
 - (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
 - (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
 - (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ
- มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ
- มาตรา 26 ให้สถานศึกษา จัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา
- ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย
- มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ
- ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 6-7) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีหลักการบริหารคือ

1) *หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency)* หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตรโดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2) *หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness)* หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณภาพ และการจัดการได้

ทัสนี วงศ์เย็น (2547: 154 -155) กล่าวถึงการนำหลักการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม

2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้สากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง

- 3) การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วม และพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) การจัดการศึกษาให้บุคคลที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ เป็นพิเศษ และการจัดการศึกษาให้ผู้ที่มีความสามารถพิเศษในรูปแบบที่เหมาะสม
- 5) การจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด และกระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ
- 6) การจัดการศึกษา โดยเน้นด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์กับสังคม ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและเทคโนโลยี การจัดการ การรักษา และการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษา ความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต
- 7) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา การจัดการกิจกรรมให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และใฝ่รู้ การจัดการเรียน การสอนสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล และปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้ และการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นทุกเวลาและสถานที่ และร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 8) การประเมินผู้เรียน และการใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อ และนำผลการประเมินผลผู้เรียนมาใช้ประกอบการพิจารณา
- 9) การจัดทำสาระหลักสูตรส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 10) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
- 11) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการผลิต และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
- 12) การจัดให้ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การบริหารงานวิชาการให้ได้ผลทั้ง 12 ประการข้างต้น สถานศึกษา จะต้องดำเนินการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) กำหนดปรัชญา จุดประสงค์ วิสัยทัศน์และนโยบายของสถานศึกษา เพื่อเป็นเข็มทิศชี้ทางดำเนินการของสถานศึกษา

2) พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคม ชุมชน

3) วางแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้

4) นิเทศและพัฒนาครู

5) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การผลิตสื่อ

6) จัดแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์บริการ

แนะแนว เป็นต้น

7) วางแผนการประเมิน และการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนา

8) จัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 32) กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็น สถานศึกษาของรัฐ ต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มาใช้ในการ จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งซึ่งเรียกว่า ธรรมภิบาล มาบูรณาการให้เข้ากับการ ดำเนินงานด้านต่างๆ การบริหารงานวิชาการ ก็ต้องมีหลักธรรมภิบาล คือ

1) **หลักความคุ้มค่า** คือ การได้ผลผลิตคุ้มค่าแก่การลงทุน นั่นคือ ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร ไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และ ซ้ำกว่ากำหนด

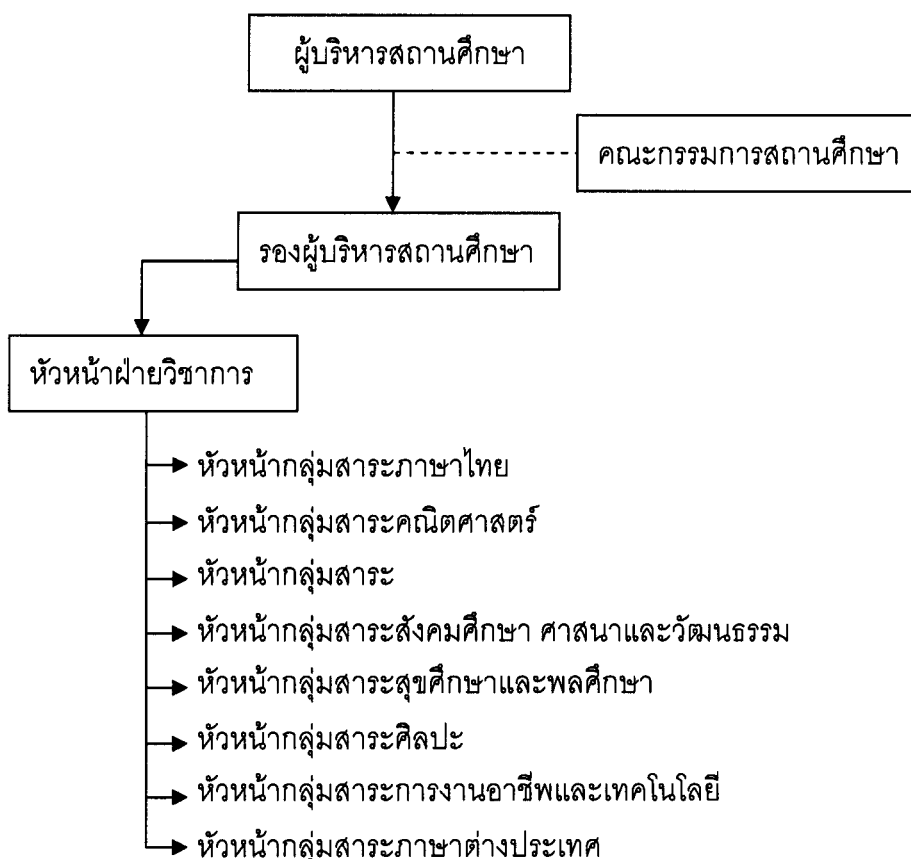
2) **หลักนิติธรรม** คือ ความถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ทุกคนต้องปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน

จากหลักการและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิชาการ ถือเป็น หัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการ ดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ใน จุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งในปัจจุบัน การบริหารวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียน จะมีโอกาสตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้ สถานศึกษารับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง

1.4.3 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในสถานศึกษา งานวิชาการอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหาร

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงได้ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา: รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551) การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พิมพ์ครั้งที่ 2
สงขลา นำศิลป์โฆษณาจำกัด หน้า 36

1.4.4 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดการบริหารการสอน และการจัดการวัดและประเมิน รวมทั้งติดตามผล ซึ่งจันทร์ธานี สงวนนาม (2545: 145) มีความเห็นว่างิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารงานวิชาการ ควรประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย
 - (1) การศึกษาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรและการจัดระบบ
 - (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - (3) สื่อการเรียนรู้
 - (4) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
- 2) การวิจัยในชั้นเรียน
- 3) การสอนซ่อมเสริม
- 4) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 5) การนิเทศภายในสถานศึกษา
- 6) การประกันคุณภาพการศึกษา

ปัญญา แก้วกัญ และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545: 17) กล่าวว่า โดยทั่วไป งานวิชาการจะประกอบด้วย การศึกษาปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการสอน การวัดและประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผล การวางแผนและ การกำหนดวิธีดำเนินงานด้านวิชาการ รวมถึงการประชุมทางวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 3-4) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงาน วิชาการว่า ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงานดังนี้
 - (1) แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดขั้นตอนและเวลาใน การทำงาน
 - (2) โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอน ตามหลักสูตร
 - (3) บันทึกรายการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนด เนื้อหาที่จะสอน ในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และ ยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2) การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี และสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

(1) การจัดตารางสอน เป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา

(2) การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน

(3) การจัดครูเข้าสอน ต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษา และความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

(4) การจัดแบบเรียน โดยปรกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะใช้แบบเรียนที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้น ครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบ หรือจากเอกสารที่ครูเตรียมเอง

(5) การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

(6) การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียน นักศึกษารู้จักนำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชา และอาชีพนั้น เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3) การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

(1) การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษาของนักเรียนนักศึกษา เน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

(2) การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

(3) การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

4) การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบวิเคราะห์ผลการเรียน

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 33-34) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการ ไว้ดังนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 7) การนิเทศการศึกษา
- 8) การแนะแนวการศึกษา
- 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
- 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ

องค์กรอื่น

12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

กฎกระทรวง เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (2550: 29-36) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ด้านการบริหาร งานวิชาการของสถานศึกษา โดยสังเขปดังนี้

1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา สาระหลักสูตรท้องถิ่น

- 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 9) การนิเทศการศึกษา
- 10) การแนะแนว

11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ
 องค์กรอื่น

14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร
 หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
 สถานศึกษา

16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก (2552: 5) กล่าวถึงปัจจัย
 ความสำเร็จของงานวิชาการคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้
- 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 5) กระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย
- 6) ระบบประกันคุณภาพภายใน

จากความหมายของการบริหารงานวิชาการ หลักการและแนวคิด
 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ตลอดจนขอบข่ายของงานวิชาการซึ่งส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน
 ผู้วิจัยจึงได้สรุปขอบข่ายของงานวิชาการเพื่อใช้ในการวิจัยบทบาทการบริหารงานวิชาการของ
 ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ดังนี้

- 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 4) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 7) การนิเทศการศึกษา
- 8) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ซึ่งแต่ละงานมีนักการศึกษา หน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้แนวทางการปฏิบัติและรายละเอียดของงาน ดังต่อไปนี้

1) การวางแผนงานด้านวิชาการ

การวางแผนเป็นเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงาน การวางแผนเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตตามความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติก่อนหลัง การวางแผนงานวิชาการในสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ได้มากที่สุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 98) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาท และหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ เพราะงานวิชาการในสถานศึกษาถือเป็นงานหลัก ผู้บริหารควรมีหลักการวางแผนงานวิชาการดังนี้

(1) ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบการวางแผนทุกระดับ ตั้งแต่ งานวิชาการระดับสถานศึกษา งานวิชาการระดับคณะจนถึงการเรียนการสอนของครูอาจารย์ โดยการจัดให้มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ หรือการรับฟังความคิดเห็นของครูอาจารย์ เพื่อจะได้จัดการวางแผนได้ถูกต้อง

(2) ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษาโดยทั่วไป ผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดแผนงานของสถานศึกษาแต่โดยแท้จริงและผู้บริหารมิใช่เพียงผู้กำหนดแผน แต่ควรจะได้มีส่วนร่วมโดยการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบงานอื่น ๆ และครูอาจารย์ในสถานศึกษาด้วย

(3) ผู้บริหารควรมีทักษะในการวางแผน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ ผู้บริหารควรมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการวางแผนจนสามารถชี้้นำครูอาจารย์ได้

(4) ผู้บริหารควรรู้จักการวางแผนในการบริหารงาน การวางแผนเป็นกระบวนการขั้นตอนหนึ่งของการบริหารงานต่าง ๆ จะสามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีหรือไม่ อยู่ที่ การวางแผนงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องตลอดไป ตั้งแต่การวางแผน การจัดโปรแกรมการศึกษา การรับสมัครผู้เรียน ตลอดจนถึงการจัดการสอนต่าง ๆ หากสามารถวางแผน การสอนได้ดี การบริหารงานในขั้นตอนอื่นจึงจะสามารถดำเนินการได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 32) กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการ ไว้ดังนี้ คือ

(1) วางแผนด้านวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

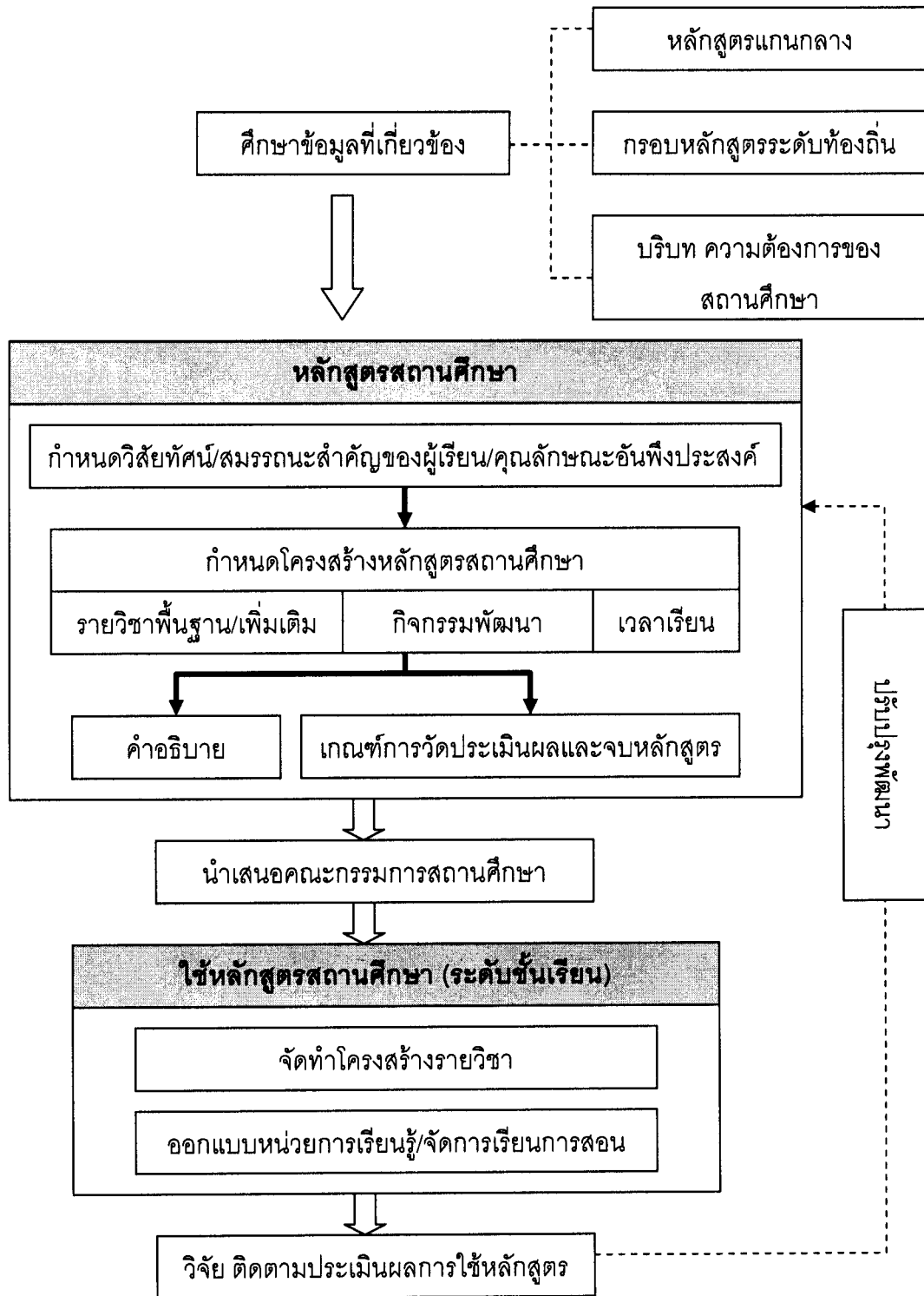
(2) ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโครงการ โดยได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุป การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การจัดให้มีการประชุม วางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบงานและครูอาจารย์ในสถานศึกษา โดยการสำรวจ ปัญหาและความต้องการแล้วนำข้อมูลมาวางแผน เพื่อจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับ ความต้องการ และผู้บริหารอนุมัติโครงการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จัดทำปฏิทินวิชาการ ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ ควบคุม ติดตาม การดำเนินงาน และประเมินผลโครงการ

2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ เป้าหมายของการศึกษา ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน จะทำให้การจัดการ การศึกษาดำเนินไปด้วยดี ทั้งแก่ตัวผู้เรียนเอง และช่วยให้ครูได้มีทิศทางและสิ่งกำหนดในการสอน

จันทรานี สงวนนาม (2545: 146) กล่าวถึงกิจกรรมที่ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การศึกษา สารการเรียนรู้ของหลักสูตรซึ่งเป็นองค์ความรู้เดิมที่จะต้องนำมาจัดให้เป็นระบบ และมีการกำหนด มาตรฐานการเรียนรู้เป็นรายวิชาและช่วงชั้น โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำสารการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ของชุมชนและสังคม ตลอดจนต้องคำนึงถึงความพร้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดทำ คำอธิบายรายวิชาตามหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความสัมพันธ์ กับวิถีชีวิตจริงในชุมชน แทนการเรียนรู้จากสิ่งที่ไกลตัว สารการเรียนรู้มีทั้งสิ้น 8 กลุ่มสาระ ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา ตลอดจน การเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ คักยภาพพื้นฐานในการคิด การทำงาน และการพัฒนาตนเอง

ภาพที่ 2.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

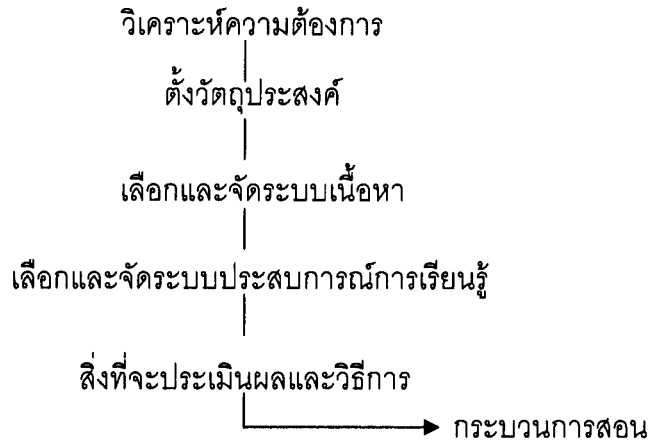
ที่มา: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 (ก)) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ม.ป.ท. (อัคราเนนา) หน้า 51

ปัญญา แก้วกีร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545: 27) กล่าวถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ว่า สถานศึกษาเป็นชุมชนของผู้ต้องการแสวงหาความรู้ สถานศึกษา จึงควรมีหลักสูตรของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การเรียนรู้ ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่ง วางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้อง จัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือ รายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์จาก มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา จะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อมองอนาคตว่า ชุมชนและสังคมจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร สถานศึกษาต้องปรับตัว ปรับหลักสูตร ให้เหมาะสมกับยุคสมัย กำหนดพันธกิจ พร้อมด้วยเป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ มาจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุม กำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือ รายภาค และคณะครูอาจารย์ร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ และการใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยืดหยุ่นเรื่อง จากกลุ่ม สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หรือสังคมศึกษาเป็นหลักตามความเหมาะสมของท้องถิ่น บูรณาการ เข้าด้วยกันอย่างสมดุล รวมทั้งการกำหนดเวลาเรียน และจำนวนหน่วยกิต และแนวทางการวัด ประเมินผู้เรียนอีกด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ หลักสูตรไว้ดังนี้

- (1) งานด้านหลักสูตรและการสอน ทำให้การศึกษา ดำเนินไปสู่ เป้าหมายที่วางไว้
- (2) งานด้านหลักสูตร ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพตามเป้าหมาย
- (3) หลักสูตร เปรียบเหมือน แบบแปลน การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรบอกได้ว่า วัตถุประสงค์ที่ต้องการมีอะไรบ้าง จะใช้อะไรเป็นวัสดุและอุปกรณ์ จะสอนอย่างไร จัดเตรียมการสอนอย่างไรบ้าง เพื่อช่วยในด้านการเรียนการสอน หลักสูตรจึงมี ความสำคัญ เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ความประพฤติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

นอกจากนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 35-41) ยังได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ดังแสดงในภาพที่ 2.5 ดังนี้

ภาพที่ 2.5 แสดงขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

ที่มา: ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) การบริหารงานวิชาการ กรุงเทพมหานคร ศูนย์สื่อเสริม
กรุงเทพ หน้า 36

(1) การวิเคราะห์ความต้องการ ในการพัฒนาหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง จะต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะพัฒนาอย่างกระจ่างชัด หากจะพัฒนาหลักสูตรสำหรับคนกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ จะต้องรู้ถึงความต้องการแท้จริงของคนกลุ่มนั้น เช่น การอาชีวศึกษานั้น นอกจากจะพัฒนาความต้องการส่วนตัวและสังคมแล้ว จะต้องพิจารณาไปถึงความต้องการทางด้านอุตสาหกรรมด้วย การวิเคราะห์ความแตกต่างส่วนบุคคล สังคมและอุตสาหกรรมจะต้องถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะเป็นเครื่องชี้แนะในการตัดสินใจ จุดประสงค์หลักของการจัดการศึกษา การเลือกเนื้อหาและมุ่งวัดเน้นในกิจกรรมการเรียนการสอน

(2) การตั้งวัตถุประสงค์ ต้องให้ครอบคลุมสิ่งที่วิเคราะห์ไว้แล้ว วัตถุประสงค์ที่ตั้งจะเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไป ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะได้ เมื่อตั้งวัตถุประสงค์แล้ว ก็ต้องคำนึงถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกให้ได้หรือปฏิบัติได้ การตั้งวัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน และเครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก และกำหนดเวลาด้วย

(3) การเลือกและจัดระบบเนื้อหาวิชา ขึ้นอยู่กับเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้บรรลุเนื้อหาวิชา จะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษา ที่จะเชื่อมโยงเข้าสู่ตัวผู้เรียน เนื้อหาวิชา เปรียบเหมือนพาหนะที่จะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา โดยการสอน เนื้อหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งเชื่อได้ว่าผู้เรียนจะได้รับความสามารถที่ต้องการให้มี

(4) การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์ของครูและผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม การที่จะได้รับผลจากการเรียนรู้จะต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้เรียน สิ่งที่ทำก็คือสิ่งที่เขาเรียนรู้สำหรับเทคนิคศึกษานั้น ถ้าจุดประสงค์มุ่งเน้นพัฒนาทักษะก็ไม่จำเป็นต้องสอนการบรรยายมากนัก

(5) การวัดและการประเมินผล การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นถ้าผู้เรียนได้รู้ผลความก้าวหน้าในการเรียนของเขา ดังนั้น การประเมินผลจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้าวัตถุประสงค์ทั่วไปของโปรแกรมการศึกษามีเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การประเมินผลก็ต้องประเมินการเปลี่ยนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง การให้ผลของการเรียนรู้ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะเพิ่มความพยายามของเขา อีกทั้งยังมีผลต่อระบบโดยส่วนรวมด้วย เพราะสามารถทำให้ทันสมัย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม หลักสูตรก็จะเคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่งทันต่อเหตุการณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 34) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ดังนี้

(1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

(2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

(4) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการ การใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

(5) นิเทศการใช้หลักสูตร

(6) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

(7) ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 34) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

(1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดย

ก. จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น

ข. จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ค. จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

ง. เพิ่มเติมเนื้อหาของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ ผู้บกพร่อง พิการและการศึกษาทางเลือก

จ. เพิ่มเติมเนื้อหาของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก

(2) สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอนและอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยความร่วมมือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษา

(3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา

(4) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 (ก) : 35-38)

กล่าวว่า สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ เพื่อพัฒนา

ผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนั้น หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชนซึ่งในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลดังกล่าว นอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมี การเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาถึงงบประมาณและอาคารสถานที่ว่าพอเพียงหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะดำเนินการโดยวิธีใด การวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอนจะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่ต่างกันมีความรู้ความสามารถตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น การวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย นอกจากนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและครบวงจร และนำผลจากการติดตามกำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การพัฒนาหลักสูตรเป็นเรื่องที่ต้องการตัดสินใจหลายขั้นตอน ตั้งแต่การเริ่มตั้งวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ การเลือกเนื้อหาให้ตรง และครอบคลุมชนิดของประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ และวิธีการวัดและประเมินผลของการเรียนรู้ การตัดสินใจควรจะเป็นคณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ต้องทำอย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรง

สรุป การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง มีการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

หลักสูตรสถานศึกษาจะบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้เพียงใดนั้น ภารกิจการบริหารงานวิชาการประการหนึ่งที่สำคัญยิ่ง คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาจะต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูอาจารย์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545: 146-147) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียน และวิธีการสอนของครู ซึ่งครูจะต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแล เป็นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิธีการดำเนินชีวิต และมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ การจัดการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตรใหม่ จึงน่าจะมีหลักการ และแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (1) เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง
 - (2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ สามารถสรุปและสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นได้จากข้อมูลที่มี
 - (3) นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ครูเป็นเพียงแหล่งข้อมูลหนึ่งจากหลาย ๆ แหล่ง และเป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้แก่ผู้เรียน
 - (4) เน้นการปฏิบัติที่ควบคู่ไปกับหลักการและทฤษฎี
 - (5) เน้นวิธีการสอนจากการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ
 - (6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดมากกว่าการค้นหาคำตอบที่ตายตัวเพียงคำตอบเดียว
 - (7) ถือว่ากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงพอที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่
 - (8) ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้ด้วยตนเอง
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 34-35) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

(1) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและ
หน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(2) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและ
กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ
การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จาก
ประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสม
ผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อ
ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชนและ
ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

(3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอน แก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ
โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

(4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ตามความเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 36) กล่าวถึง
บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและ
ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์
และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ
อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ
สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 95) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหาร ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครู ซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนให้ครูทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักการสำคัญ เพราะจะช่วยในการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ เมื่อแนวคิดเปลี่ยน การกระทำย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีบทบาทที่สำคัญ คือ

- (1) สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- (2) สนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และ
- (3) กำกับติดตามประเมินผล

สำหรับสื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้องจัดให้สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอน เพราะสื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูและผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น สื่อที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอน เช่น เอกสารหลักสูตร คู่มือครู บันทึกการสอน นอกจากนี้แหล่งการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เครือข่ายการเรียนรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ก็ถือว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น สื่อการเรียนรู้เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของครูดำเนินไปด้วยดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ติดตามกระบวนการต่าง ๆ ที่หลักสูตรต้องการ ในปัจจุบันต้องยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนต่างก็มีประสบการณ์เดิมอยู่แล้ว ความรู้ใหม่ ๆ ที่ผู้เรียนจะได้รับอาจมีได้หลายทาง นอกจากครูและสื่อต่าง ๆ ดังกล่าว เช่น วิทยู โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ คอมพิวเตอร์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและความสามารถของครูที่จะจัดหามาใช้ และศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งหลักสูตรใหม่มิได้ละทิ้งหนังสือแบบเรียนเก่า ๆ โดยสิ้นเชิง องค์ความรู้ใหม่ก็ยังคงต้องอาศัยหนังสือเก่ารวมอยู่ด้วยตามความจำเป็นและความเหมาะสม

สรุป การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดเตรียมแผนการสอน จัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศและการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ ค้นคว้าหาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เลือกวิธีสอนและใช้การวิจัยเป็น

ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด ทั้งนี้มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

ในการจัดการเรียนการสอน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ จุดมุ่งหมายของการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่วัดเพื่อจะได้ทราบผลว่า การเรียนการสอนนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ สถานศึกษาหลายแห่งได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลของตน ในสถานศึกษาที่เด่นทางด้านวิชาการ มักจะมีการตั้งเกณฑ์วัดและประเมินผลที่เข้มงวดและมีเกณฑ์สูง การวัดและการประเมินผลเป็นงานสำคัญของสถานศึกษา มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานนี้หลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล และครูผู้สอน ซึ่งปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 165-167) ได้กล่าวถึง หน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการวัดและการประเมินผลของผู้บริหารไว้ดังนี้

- (1) กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในเรื่อง
 - ก. ประเภทของข้อสอบที่ใช้วัดผล
 - ข. ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบ จำนวนครั้งที่สอบและการเก็บคะแนนสอบแต่ละครั้ง
 - ค. มาตรฐานในการสอบวัดผล
 - ง. การเตรียมแบบฟอร์มสำหรับรายงานผลการสอบ

แก่ผู้ปกครอง

(2) จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบ เช่น เครื่องพิมพ์ เครื่องโรเนียว ตลอดจนเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก

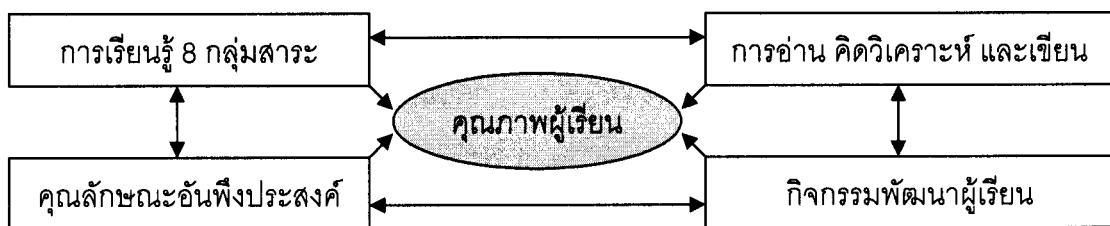
(3) พยายามส่งเสริมครู อาจารย์ให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผล โดยการจัดการฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการ ในด้านเทคนิคการออกข้อสอบ การให้คะแนนการประเมินผลข้อสอบ ตลอดจนการรายงานผลการสอบ

(4) การจัดตารางสอบ ห้องสอบและระเบียบในการสอบและการคุมสอบ

(5) ควรมีการประเมินผลการสอน หากมีการบกพร่องจะได้หาทางแก้ไขต่อไป หรือเสนอแนวทางในการนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 35) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติในการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

- (1) กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา
 - (2) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - (3) ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน
 - (4) จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
 - (5) พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
- หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่กำหนดในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มีความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่ง องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียน ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ที่มา: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 ข) แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ ม.ป.ท. (อัครสำเนา) หน้า 15

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 37) กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน ไว้ดังนี้

- (1) กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตาม หลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ
- (2) จัดทำเอกสารหลักสูตรการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัด และประเมินผลของสถานศึกษา
- (3) วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนรู้และ อรรถประโยชน์การเรียนรู้
- (4) จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อม เสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
- (5) จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล
- (6) จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน ผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน
- (7) ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ รายปี/รายภาคและตัดสินผลการเรียน การผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (8) การเทียบโอนผลการเรียนรู้เป็นอำนาจของสถานศึกษา ที่จะ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับ การศึกษา ทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนรู้ และ เสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการพร้อมทั้งให้ ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการเทียบ โอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 28-34) กล่าวว่า การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อ พัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบ ผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมาย หลักในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า

และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ เป็นต้น โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่มีผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุง การเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

(2) การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่านคิด วิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

(3) การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาวะความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับ

หน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(4) การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐาน ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทัน่วงที เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

1. การตัดสิน การให้ระดับและการรายงานผลการเรียน

1.1 การตัดสินผลการเรียน

ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

ระดับประถมศึกษา

(1) ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลา

เรียนทั้งหมด

(2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

(4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษา

(1) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ

(2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

(4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและ

มัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 การให้ระดับผลการเรียน

ระดับประถมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา สถานศึกษาสามารถให้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียน

เป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ และระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้ง เวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

ระดับมัธยมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียน รายวิชา ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้ง เวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

1.3 การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบความก้าวหน้า ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและ จัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพ การปฏิบัติของผู้เรียนที่สะท้อน มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเกณฑ์กลาง สำหรับการจบการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา/กิจกรรม เพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน ระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผล
การประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และเพิ่มเติมไม่เกิน 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน
ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผล
การประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

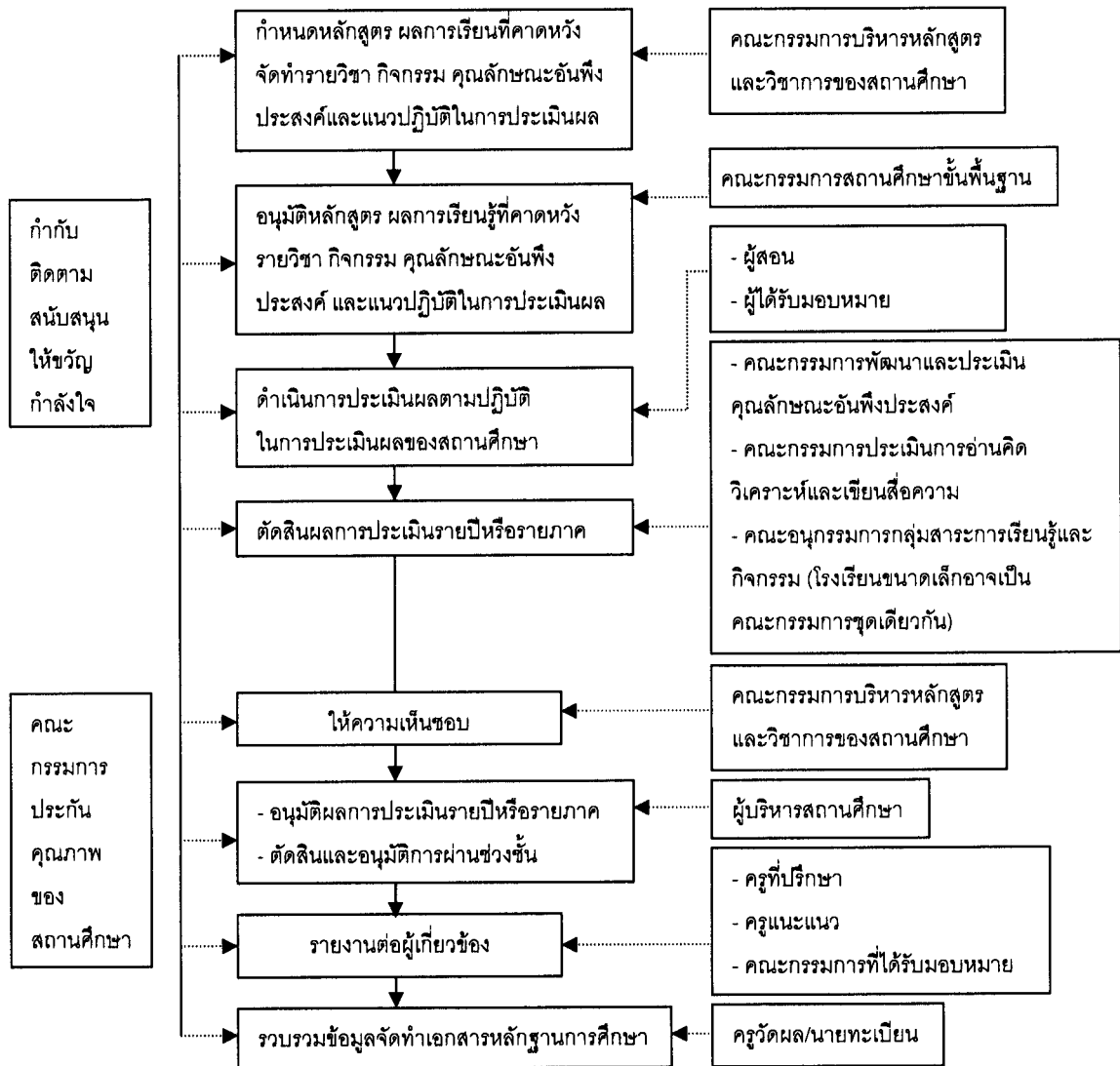
2.3 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และเพิ่มเติมไม่เกิน 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 38 หน่วยกิต
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน
ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผล
การประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

การเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผล
การเรียนของผู้เรียนในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา
การย้ายหลักสูตร การออกกลางคัน และขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศ
และขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์
จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพ
การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรกที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม การพิจารณาการเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน
 2. พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของผู้เรียนโดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ
 3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง
- การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตาม ประกาศ หรือ แนวปฏิบัติ ของกระทรวงศึกษาธิการ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 109) กล่าวว่า การวัดประเมินผลเป็นกระบวนการที่จะทราบว่าการเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องใด สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ และ/หรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา แสดงได้ดังภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา

ที่มา: รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551) การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ หน้า 105

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 (ข) : 9) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไว้ดังนี้

- (1) เป็นเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา

(3) อนุมัติผลการประเมินผลการเรียนรายปี/รายภาค และตัดสินอนุมัติการเลื่อนชั้นเรียน การซ้ำชั้น การจบการศึกษา

(4) ให้คำแนะนำ ข้อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานแก่บุคลากรในสถานศึกษา

(5) กำกับ ติดตามให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนบรรลุเป้าหมาย

(6) นำผลการประเมินไปจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน กำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

สรุป การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผล จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคหลากหลายในการวัดผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง โดยจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการวัดและประเมินผล มีการให้คำแนะนำด้านเทคนิคการสอนซ่อมเสริมแก่ครู จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิง และมีการกำกับติดตาม และตรวจสอบเอกสารแต่ละรายวิชาทุกภาคเรียน

5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ผลจากการประเมินผู้เรียน ทำให้ครูรู้ข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคน และคิดหาวิธีการที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งวิธีหนึ่งที่ครูสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ ได้แก่ การนำเอาการวิจัยมาใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เรียกว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” (Classroom Research) ซึ่งจันทรานี สงวนนาม (2545: 150-151) ได้กล่าวถึงการวิจัยในชั้นเรียนว่า เป็นกระบวนการที่น่าเชื่อถือและเป็นระบบในการแสวงหาคำตอบ เพราะเป็นการคิดค้นและพัฒนาที่เป็นการแก้ปัญหา (Problem Solving) ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงในชั้นเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงวิทยาศาสตร์ที่มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การแสวงหาคำตอบจากปัญหาและข้อสงสัยของครู เป็นการคิดพัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและการเรียนการสอน ซึ่งลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนมีดังนี้ คือ

(1) ปัญหาการวิจัยเกิดจากการทำงานในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นปัญหาของผู้เรียนที่ครูต้องการแก้ไขหรือปัญหาที่ครูต้องการพัฒนาก็ได้ ผลจากการวิจัยเป็นสิ่งที่ครูสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน

(2) การวิจัยในชั้นเรียนดำเนินไปพร้อมกับการเรียนการสอน กล่าวคือ สอนไป วิจัยไป เก็บข้อมูลและบันทึกผล แล้วนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหา และเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น

(3) การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 14 - 38)

มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 35) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้

(1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

(2) ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้

(3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจน การเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 38) กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

(1) กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

(2) พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ ตื่นสนใจ

(3) พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

(4) รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา คุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 115-116) กล่าวถึง บทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษากับการวิจัยไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ย่อมต้องมีบทบาทเกี่ยวกับการวิจัย ดังนี้

(1) ในฐานะผู้นำการวิจัย

ก. สร้างบรรยากาศโดยกำหนดให้การวิจัยเป็นนโยบายที่ สำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษา จัดนิทรรศการและเผยแพร่งานวิจัยของครูและนักเรียน

ข. จัดให้มีหน่วยงานและคณะกรรมการประจำสถานศึกษา

ค. จัดหาทุนวิจัย โดยการจัดทำงบประมาณประจำปีและ แสวงหาแหล่งทุนต่าง ๆ มาใช้

ง. จัดฝึกอบรมการวิจัยให้แก่ครู เพื่อนำไปใช้วิจัยในชั้นเรียนให้ ดียิ่งขึ้น

จ. ส่งบุคลากรไปร่วมศึกษาอบรม และกิจกรรมการวิจัยเท่าที่ โอกาสอำนวยและให้มานำเสนอเผยแพร่แก่บุคคลอื่น

จ. จัดดำเนินการวิจัยโดยตนเอง อย่างน้อยเข้าร่วมเป็นผู้วิจัย
ในโครงการวิจัยต่าง ๆ

ข. ให้อาจารย์ในรูปแบบต่าง ๆ แก่ครูและนักเรียนที่มีผลการวิจัย
ดี

(2) ในฐานะนักวิจัย

ก. พัฒนาศักยภาพตนเองในการวิจัย โดยการศึกษาต่อ
ระดับสูงขึ้น หรือเข้าร่วมฝึกอบรมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ข. เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารและ
การจัดการศึกษา อย่างน้อยร่วมเป็นผู้วิจัย

ค. เสนอผลการวิจัยทั้งในด้านเอกสารและการนำเสนอ
ผลการวิจัยในการประชุมทางวิจัย

สรุป การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง
ดำเนินการให้โรงเรียนมีผลงานการวิจัยพร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และ
พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้บริหารจัดเตรียมเอกสาร คู่มือการวิจัย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
เกี่ยวกับการทำวิจัย แต่งตั้งคณะกรรมการการวิจัย ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
ขั้นตอนและแนวทางในการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมีการนำผลการวิจัยมา
ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา
มุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งใน
และนอกโรงเรียน ตามปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 15) ดังนี้

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ
สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ
แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545: 32) กล่าวว่า
กระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มี
โอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้น

โรงเรียนจึงต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีความพร้อมสำหรับจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งประสานจัดการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 36) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

- (1) สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาที่ใกล้เคียง
 - (2) จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
 - (3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
 - (4) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 39-40) กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้
- (1) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้
 - (2) จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑน์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ Resource Center สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมะ เป็นต้น
 - (3) จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑน์ พิพิธภัณฑน์วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

(4) ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 135) กล่าวถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ว่า เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ตามความสนใจ แหล่งการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เรือนเพาะชำ สวนหย่อม ห้องจริยศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพลศึกษา ห้องพยาบาล ห้องครัว เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้ มีอยู่ในสถานศึกษาตามปกติอยู่แล้ว หากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุม กำกับ และติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครู ในฐานะผู้อำนวยการความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุป การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจัดให้มีอย่างเพียงพอและเหมาะสม จัดระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นและมีผู้รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน มีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

7) การนิเทศการศึกษา

สิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูอาจารย์ในด้านวิชาการ และช่วยให้งานวิชาการก้าวหน้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็คือ การนิเทศการศึกษา การนิเทศใช้ลักษณะต่าง ๆ ของประชาธิปไตยมาดำเนินการ ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน การประชุมปรึกษาหารือกัน การให้ความร่วมมือและประสานงานกัน การร่วมมือกันแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

จันทรานี สงวนนาม (2545: 153-154) ได้กล่าวถึง การนิเทศภายในสถานศึกษา ว่าเป็นการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ซึ่งผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

(1) เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

(2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน

(3) เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาวิชาชีพ

(4) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและชื่นชมในผลงาน

(5) เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการได้มีหลายอย่าง การที่จะนำวิธีการใดมาใช้ ควรคำนึงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เช่น การประชุม อบรม ปรุมนิเทศ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตำรา การพาไปศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ การเยี่ยมชั้นเรียน เป็นต้น

ประโยชน์ของการนิเทศภายใน มีดังนี้

(1) ทำให้ครูสามารถสอนได้ตรงตามเป้าหมาย เพราะผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นิเทศจะช่วยเหลือครูในการตรวจสอบ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา มิให้การแก้ปัญหาและอุปสรรคการสอนเกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น

(2) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการและทำหน้าที่นิเทศภายใน จะทำให้ความเคลื่อนไหวทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องตลอดเวลา

(3) ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามองเห็นความสำคัญของงานวิชาการและปฏิบัติงานโดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญในการบริหารสถานศึกษา

(4) การนิเทศภายในจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบต่อคุณภาพของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 36-37) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

- (1) จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
- (2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา
- (3) ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
- (4) ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา
- (5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 221-229) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการหรือวิธีการ หรือกิจกรรมที่บุคลากรภายในสถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน ภายในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังกล่าวถึง หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา และเทคนิควิธีการนิเทศ รายละเอียดดังนี้

- (1) หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้
 - ก. การนิเทศควรมีการบริหารงานเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ
 - ข. การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ ความเป็นประชาธิปไตย เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
 - ค. การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์ เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ให้แต่ละบุคคลได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่
 - ง. การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร

จ. การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์มีวิธีการทำงานที่ดี และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้

ฉ. การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่ออาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

ช. การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สึภาคภูมิใจ เป็นอาชีพที่ต้องใช้วิชาความรู้และความสามารถ และสามารถที่จะพัฒนาได้

(2) ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

การนิเทศภายในสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาครู อาจารย์ในสถานศึกษา การนิเทศเป็นงานที่สร้างกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานโดยการแนะนำ เสนอแนะ แลให้บริการด้านวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิคและวิธีการการปฏิบัติงาน การนิเทศควรทำอย่างมีระบบและก่อให้เกิดกำลังใจและขวัญดีแก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ ตามความคาดหวังของการศึกษา ดังนั้นผู้นิเทศการศึกษา จึงเป็นบุคคลใดก็ได้ที่สามารถปฏิบัติ ตามจุดมุ่งหมายนี้ได้ แต่ตามข้อเท็จจริงแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการนิเทศภายใน สถานศึกษา เพราะเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจึงทำหน้าที่ทั้ง “บริหาร” และ “นิเทศ” จึงถือว่าได้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์ในฐานะนักบริหาร อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก ผู้บริหารมีภารกิจมากมาย จึงสามารถพิจารณาจากบุคคลที่มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพการเรียนการสอน โดยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนมากกว่า การชี้แนะ หรือสั่งการ บุคลากรในสถานศึกษาที่สามารถนิเทศได้ มีดังนี้

- ก. ผู้บริหารสถานศึกษา
- ข. ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะฝ่ายวิชาการ
- ค. หัวหน้าคณะ หัวหน้าแผนก หัวหน้างานหรือหัวหน้า

โครงการ

ง. ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนแต่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ ด้าน สามารถสารถหรือให้คำปรึกษาแนะนำแก่เพื่อนร่วมงานได้

- จ. ผู้เชี่ยวชาญที่เชิญมาเป็นวิทยากรเฉพาะเรื่อง

(3) เทคนิควิธีการนิเทศ มีดังนี้

การนิเทศภายในสถานศึกษาสามารถทำได้หลายรูปแบบ รวมทั้งสามารถผสมผสานแต่ละรูปแบบเข้าด้วยกัน แต่จะใช้รูปแบบใดเมื่อใดนั้นควรคำนึงถึง

ความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของสถานศึกษาเป็นสำคัญ วิธีการที่สถานศึกษาสามารถนำมาใช้ มีดังนี้

ก. การเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ ซึ่งสามารถ จัดเป็นการบรรยายที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของวิทยากรไปสู่ครูอาจารย์ การให้ความรู้ของวิทยากรสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

ก) การบรรยายโดยวิทยากรคนเดียวมาบรรยาย โดยมีครู อาจารย์เป็นผู้รับฟัง การเชิญวิทยากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิได้รับการยอมรับและให้ความสนใจจากครู อาจารย์มาก ซึ่งอาจจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่หรือเล็กก็ได้ เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้โดยสะดวกและ เปลืองค่าใช้จ่ายน้อย

ข) การบรรยายโดยวิทยากรหลายคน วิทยากรจะมีเป็นทีม แต่ละคนจะมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของตน การบรรยายโดยวิทยากรหลายคนช่วยให้บรรยากาศ น่าสนใจและสามารถช่วยกันพูดช่วยกันเสริม ลักษณะนี้คล้ายกับการจัดสัมมนา หรือจัดแบบ ซิมโปเซียม (Symposium) มีการอภิปรายประกอบด้วย

ค) การบรรยายโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ เป็นการบรรยายโดยใช้สื่อการสอนช่วย เช่น แผ่นใส สไลด์ แผนภูมิประกอบการบรรยาย สื่อการสอนเป็นสิ่งเร้าที่น่า สนใจ และทำให้ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในเรื่องที่บรรยายได้มากขึ้น

ข. การเชิญสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมและบริษัท ห้างร้านมาสาธิตอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ในการเรียนการสอนปัจจุบันโดยเฉพาะด้านวิชาชีพ การอาชีวศึกษา ต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์ในการฝึกมาก การสาธิตจึงเป็นเทคนิควิธีที่ให้ความรู้ ที่มุ่งให้ผู้นิเทศได้เห็นการดำเนินการ กระบวนการทำงานของอุปกรณ์เครื่องมือที่คล้ายกับ สถานการณ์จริง แต่ควรจะเป็นกลุ่มขนาดเล็ก และใช้วิธีการอื่นควบคู่กันไป

ค. การไปศึกษาดูงานตามหน่วยงาน เช่น สถานศึกษา สถาน ประกอบการ และโรงงานอุตสาหกรรม การออกภาคสนาม (Field Trip) นี้ เป็นเทคนิควิธีที่ต้อง เดินทางออกจากสถานศึกษาไปยังแหล่งอื่น เพื่อศึกษาดูงานในด้านที่สัมพันธ์กับงานของครู อาจารย์ เช่น การเยี่ยมชมสถานศึกษาอื่น การเยี่ยมชมสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งหน่วยงานอื่นจะพาชมสถานที่ สาธิตอุปกรณ์เครื่องมือ ชี้แจง บรรยาย หรือจัดฉายแผ่นใส สไลด์ ประกอบการบรรยายแล้วแต่หน่วยงานนั้นจะนำเสนอให้ชม การไปทัศนศึกษาดูงานเป็นที่นิยม ของครูอาจารย์ เพราะเป็นประสบการณ์ตรง และได้พักผ่อนจากการเดินทาง

ง. สถานศึกษาจัดแหล่งและบริการทางวิชาการ เช่น จัดห้องสมุดอาชีพ นิทรรศการ ตลอดจนนัดแรงงาน เป็นต้น เป็นเทคนิควิธีที่เป็นการส่งเสริมทางด้านวิชาการให้กับครูอาจารย์

จ. การสนทนาทางวิชาการ เป็นการจั้ดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ โดยการจั้ดกิจกรรมที่มีหัวข้อ อาจจะจั้ดเป็นครั้งคราวตามแต่ความสะดวกของสถานศึกษา การสนทนาทางวิชาการนี้สามารถเชิญวิทยากร ทั้งจากภายนอกหรือวิทยากรภายในสถานศึกษา

ฉ. การสาธิตการสอน เป็นการแสดงที่อาจจะจำลองสถานการณ์จริง หรือที่เรียกว่า บทบาทสมมติ (Role Playing) โดยการกำหนดสถานการณ์ขึ้น แล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือลองปฏิบัติไปตามที่ควรจะเป็นในการนำมาใช้ในการนิเทศ จะเป็นการนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูมาเป็นตัวกำหนด ให้ผู้ทำกิจกรรมสมมติตัวเองว่า ถ้าอยู่ในสถานการณ์นั้นเขาจะทำอย่างไร ซึ่งจะเป็นลักษณะสาธิตการสอนในแต่ละเรื่อง เช่น วิธีนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การสร้างกำลังใจให้ผู้เรียน เป็นต้น

ช. การประชุม การประชุมสัมมนาที่ใช้ในการนิเทศมีหลายลักษณะ เช่น การประชุมชี้แจงจากฝ่ายบริหารสถานศึกษา การประชุมกลุ่มย่อยในงานการประชุมเฉพาะกิจ การประชุมระดมสมอง ตลอดจนการประชุมสัมมนา

ซ. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นเทคนิควิธีที่ทำการสังเกตการสอนในสถานการณ์จริงของครูอาจารย์ เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ เหล่านั้น การสังเกตภายในห้องเรียนจะช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดอ่อนของการสอน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการนิเทศได้ การสังเกตการสอนต้องได้รับความยินยอมและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 40-41) กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

(1) สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจ

กระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผล การนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่า ได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง

(2) จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง เป็นระบบและกระบวนกร

(3) จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศ การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 148) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็น การร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการช่วยเหลือปรับปรุง พัฒนาการเรียน การสอน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตรหรือเป็นกระบวนการทำงานที่มุ่งสู่ การปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งจะยังผลสู่เป้าหมายสุดท้ายคือผู้เรียนมีคุณภาพ ดังจุดหมายของการศึกษา และในขณะเดียวกัน การนิเทศการศึกษาต้องพิจารณาในเรื่อง การพัฒนากลุ่มคนผู้ร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ให้มีความรู้ ความสามารถ นำความรู้ ความสามารถของตนเองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน สามารถทำงานด้วยความมั่นใจ มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน กระบวนการทำงานเป็นไปในลักษณะที่ก่อการประสานสัมพันธ์ อันดี ปราศจากความขัดแย้ง

สรุป การนิเทศการศึกษา หมายถึง การวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ และเป้าหมายในการนิเทศร่วมกันกับครู มีการจัดทำปฏิทินการนิเทศและดำเนินการนิเทศ อย่างต่อเนื่องตามแผนปฏิบัติงาน มีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการจากครู พร้อมทั้งสร้างขวัญและเสริมกำลังใจให้แก่ครูผู้รับการนิเทศ ให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียน การสอน จัดให้ศึกษานิเทศก์มาแนะนำความรู้ใหม่ ๆ ทางด้านวิชาการแก่ครู และเปิดโอกาสให้ครู ได้ไปสังเกตการสอนของชั้นเรียนอื่นในโรงเรียนหรือต่างโรงเรียน หรือเยี่ยมชมโรงเรียนตัวอย่าง

8) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 นั้น เห็นได้ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้ให้ทำ มาเป็นผู้ถ่ายทอด ความรู้เป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545: 31-32) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ของครูอาจารย์บรรลุผล โดยการพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสม และเพียงพอให้ครูอาจารย์ได้เลือกพัฒนาและใช้ใน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างได้ผล และสื่อและเทคโนโลยีนั้น ควรเน้นตั้งแต่การจัดทำ จัดหาจากท้องถิ่นไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 36) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

- (1) ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการ
- (2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
- (3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ
- (4) ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น
- (5) การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 51) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

- (1) จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
- (2) พัฒนาคู่มือการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรม วิชาการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
- (3) พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้อรรถประโยชน์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
- (4) พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน
- (5) นิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 27) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็น เครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มี หลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มี ในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่ หลากหลายของผู้เรียน การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัด การเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มี อย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

(1) จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ การเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

(2) จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของ ผู้เรียนเสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

(3) เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียน

(4) ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

(5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

(6) จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพ เกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอ

รุ่งชัชดาพร เวณะชาติ (2551: 130) กล่าวถึงการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไว้ว่า สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ของครู อาจารย์บรรลุผล โดยการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย เหมาะสม และเพียงพอให้ ครูอาจารย์ได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างได้ผล และสื่อเทคโนโลยีนั้น ควรเน้นตั้งแต่การจัดทำ จัดหา จากท้องถิ่นไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และ การประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

สรุป การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการจัดหาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่หลากหลายอย่างเหมาะสมและเพียงพอ โดยผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ร่วมกับหน่วยงานอื่น ทำการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของ บุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีระบบการให้บริการ จัดเก็บ รักษาและซ่อมบำรุงสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ครูพัฒนาและใช้สื่อ โดยมุ่งเน้นสื่อที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ

2. คุณภาพผู้เรียน

จากการศึกษาบทความ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีหน่วยงาน การศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน ไว้ดังนี้

สุนทรี ไพรสวรรณ (2541: 35) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนเป็นงานหลักของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการประเมิน คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน จะวัดกันที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จความสามารถของ ผู้บริหารโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 5-8) กล่าวถึงจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และ ประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์

ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียน เรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ภาษาไทย

- 2) คณิตศาสตร์
- 3) วิทยาศาสตร์
- 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 5) สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) ศิลปะ
- 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 8) ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึง การทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญ สำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

- 1) ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 3)
- 2) ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

เจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และ พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคม

สมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 5-6) ได้อธิบาย ชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข รวมทั้งว่าเป็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย ดังนี้

คนดี คือคน que ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเพื่อก่อคุณ มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รักประเทศ รักชาติ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถใช้สติและปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหา พัฒนาตนเองได้ เติบโตตามศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคมและประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข ได้ทำโน่นสิ่งทีตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้ให้รู้ความจริง บรรลุความดี ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีดุลยภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 1-2) ที่กล่าวถึงคนที่มีคุณภาพว่า หมายถึง คนที่มีทั้งความดี ความเก่ง และความสุข

คนดี คือ คนที่มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีค่านิยมที่สอดคล้องกับค่านิยมของคนไทย ส่วนใหญ่ คนดียอมเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศ คนดียอมยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คนดียอมเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คนเก่ง คือ คนที่มีความรู้และทักษะตรงตามมาตรฐานของหลักสูตร คือ มีความรู้ และทักษะตรงตามมาตรฐานหลักสูตรวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สุขภาพและอนามัย อาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ ดนตรี การแสดงและภาษาต่างประเทศ คนเก่งต้องนำความรู้และทักษะข้างต้นไปใช้เป็นเครื่องมือในการหาความรู้เพิ่มเติมในสาขาที่ตนเองสนใจและถนัดด้วยตนเองและอย่างต่อเนื่อง อาจค้นคว้าจากห้องสมุด

เว็บไซต์ สื่อมวลชนชนิดต่างๆ คนเก่งต้องนำความรู้ที่ได้จากห้องเรียนและจากการค้นคว้าด้วยตนเองไปอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับปราชญ์ในท้องถิ่นหรือผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในสาขาที่ตนสนใจ คนเก่งย่อมนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากำหนดทางเลือกในการประกอบอาชีพหรือการดำรงชีวิตของตนเองในอนาคต คนเก่งย่อมมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีบุคลิกภาพที่ดี คนเก่งทำงานร่วมกับคนอื่นได้ รักการทำงาน ขยัน อดทน รักอาชีพสุจริต คนเก่งย่อมสามารถวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง ของครอบครัว ของชุมชนและของประเทศโดยใช้ความรู้ และทักษะที่เรียนมาหรือที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ และสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการปัญหาให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ นำแนวทางแก้ปัญหาที่สังเคราะห์ขึ้นไปทดลองแก้ปัญหา วิเคราะห์ผลการแก้ปัญหาและสรุปเป็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการทดลองแก้ปัญหา คนเก่งจึงสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ จิตใจร่าเริง เบิกบาน แจ่มใส คนมีความสุขไม่หมกมุ่นกับสิ่งเสพติดมอมเมา อบายมุข คนมีความสุขย่อมมีสุนทรียะทางดนตรี กีฬา หรือศิลปะ

ระดับความดี ความเก่ง ความสุขของคนไทยแต่ละภูมิภาค ณ วันนี้อาจแตกต่างกัน ดีมาก เก่งมาก สุขมาก ดีน้อย เก่งน้อย สุขน้อย และความคาดหวังของคนไทยในแต่ละภูมิภาค แต่ละจังหวัด แต่ละอำเภอ เกี่ยวกับระดับความดี ความเก่ง และความสุข ก็แตกต่างกัน เราจึงจำเป็นต้องกำหนดค่าเฉลี่ยของมาตรฐานขั้นต่ำของความดี ความเก่ง และความสุขของคนทั้งประเทศว่าต้องไม่ต่ำกว่าเท่าใด และแต่ละภูมิภาค แต่ละจังหวัดก็ต้องรักษาระดับมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ ขณะเดียวกันก็ต้องกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับระดับความดี ความเก่ง และความสุข ของภูมิภาคหรือของจังหวัดในปีต่อ ๆ ไปให้สูงขึ้นด้วย ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 3) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ให้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

สำหรับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรงคือ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก กล่าวถึง คนไทยเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข โดยกล่าวว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติและเต็มตาม

ศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะคุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

1) กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

คนไทย มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

2) ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม

(1) คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

(2) คนไทยมีงานทำและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้

สังคม

3) ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

(1) คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

(2) คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4) ทักษะทางสังคม

(1) คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

(2) คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลกโดยสันติวิธี

5) คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

(1) คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริต

(2) คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549: 20-21) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) ด้านผู้เรียน ทั้งหมด 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

1) ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ

- 2) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต
- 3) ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที
- 4) ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว
- 5) ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 6) ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- 2) ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- 3) ผู้เรียน ไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
หลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัยและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ
- 4) ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
- 5) ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่นและชอบมา

โรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา
มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
- 2) ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลัก

ศาสนา

- 3) ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ
- 4) ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดั้งเดิมของ

ท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ
และมีการคิดแบบองค์รวม
- 2) ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง
- 3) ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้คือ¹

- 1) ร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2) ร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 3) ร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 4) ร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5) ร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) ร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- 7) ร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 8) ร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดี หมายถึง ร้อยละของผู้เรียนที่ได้คะแนนผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) มากกว่าขีดจำกัดล่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มสาระการทดสอบ ในกรณีไม่มีผลการทดสอบระดับชาติให้ใช้ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 การประเมินผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 5 ในช่วงชั้นที่ 4 (ม.6) ใช้ผลการทดสอบระดับชาติ และในช่วงชั้นที่ 1-3 (ป.3 ป.6 และ ม.3) ใช้ผลการทดสอบของสถานศึกษา ผลการทดสอบระดับสถานศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับดี หมายถึง ร้อยละของผู้เรียนที่ได้ผลการเรียนไม่ต่ำกว่าระดับดี คือร้อยละ 70 ขึ้นไป (เกรด 3-4)

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว

¹ ปรับหลักเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่ 5 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549

- 2) ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 3) ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้
- 3) ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

กล่าวโดยสรุป คุณภาพนักเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีพัฒนาการทุกด้านเต็มตามศักยภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ตามที่หลักสูตร และสถานศึกษากำหนด และคุณภาพนักเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีมาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเพื่อใช้เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน รอบสอง ครอบคลุม 7 มาตรฐาน ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

3. สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนในพื้นที่ของจังหวัดนครนายก ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สู่สังคมฐานความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ข้อมูลสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอก และกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา เสนอตามลำดับ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก 2551: 8-9)

3.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก เป็นหน่วยงานทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรวัยเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสู่สังคมฐานความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยหลักธรรมาภิบาล

3.2 พันธกิจ (Mission)

3.2.1 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการสนับสนุนในการพัฒนาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และส่งเสริมการสร้างศักยภาพสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ คุณธรรม และจิตสาธารณะ

3.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการศึกษาค้นคว้า วิจัยและสรรค์สร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

3.2.3 ส่งเสริม สนับสนุนการค้นคว้า วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน การประกันคุณภาพการศึกษา

3.2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.2.5 สนับสนุนการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือทางการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3.3 เป้าประสงค์ (Goal)

3.3.1 ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

3.3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.3.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกและสถานศึกษาในสังกัด มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.4 ภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ข้อ (6) ในการระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในประกาศกระทรวงตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ให้ระบุอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตโดยให้สำนักงานเขตมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการและมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 3.4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษา ขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
- 3.4.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และ หน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
- 3.4.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา
- 3.4.4 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขต พื้นที่การศึกษา
- 3.4.5 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา
- 3.4.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดและการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 3.4.7 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา
- 3.4.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
- 3.4.9 ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
- 3.4.10 ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ด้านการศึกษา
- 3.4.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา
- 3.4.12 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

3.5 สภาพปัจจุบันของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

3.5.1 ที่ตั้งอาคารสำนักงาน มีอยู่ 2 อาคาร คือ

อาคารที่ 1 ตั้งอยู่ในบริเวณศาลากลางจังหวัดนครนายก ถนนสุวรรณศร เลขที่ 182/89 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เป็นอาคารเดิมของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครนายก (เดิม) เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มอำนวยการ
- 2) กลุ่มบริหารงานบุคคล
- 3) กลุ่มนโยบายและแผน
- 4) หน่วยตรวจสอบภายใน

อาคารที่ 2 ตั้งอยู่ที่อาคารสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก (เดิม) ถนนนครนายก – รังสิต เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- 2) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
- 3) กลุ่มส่งเสริมเอกชน

3.5.2 ภารกิจจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีภารกิจจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ระดับ คือ

- 1) การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- 2) การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา
- 3) การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 4) การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.5.3 ปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบ

- 1) สถานศึกษาสังกัด สพฐ. จำนวน 150 โรงเรียน
 - (1) ช่วงชั้นที่ 1 – 2 107 โรงเรียน
 - (2) ช่วงชั้นที่ 1 - 3 32 โรงเรียน
 - (3) ช่วงชั้นที่ 3 – 4 11 โรงเรียน
 - โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน จำนวน 72 โรงเรียน
- 2) สถานศึกษาสังกัด สช. จำนวน 16 โรงเรียน
- 3) นักเรียน จำนวน 41,673 คน
 - (1) นักเรียนสังกัด สพฐ. 35,074 คน

(2) นักเรียนสังกัด สช.	6,599 คน
4) ครู จำนวน 2,339 คน	
(1) ครูสังกัด สพฐ.	2,013 คน
(2) ครูสังกัด สช.	326 คน
5) ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น จำนวน 107 คน	
(1) ข้าราชการครูใน สพท.	14 คน
(2) ศึกษานิเทศก์	28 คน
(3) บุคลากรทางการศึกษาอื่น	65 คน
6) ลูกจ้าง จำนวน 13 คน	
(1) ลูกจ้างประจำ	12 คน
(2) ลูกจ้างชั่วคราว	1 คน
7) พนักงานของรัฐ	1 คน
8) มาช่วยราชการ จำนวน 3 คน	
(1) ครู	2 คน
(2) บุคลากรทางการศึกษาอื่น	1 คน

3.6 ข้อมูลสถานศึกษาในสังกัด

จำนวนนักเรียน ครูและรองผู้อำนวยการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2551 แสดงได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 จำนวนนักเรียน ครูและรองผู้อำนวยการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2551

ประเภท	จำนวน	อนุบาล	ช่วงชั้นที่	ช่วงชั้นที่	ช่วงชั้นที่	รวม	ครู	รอง ผอ.
			1-2	3	4			
ประถม	107	3,353	11,826	-	-	15,179	841	-
ขยายโอกาส	32	1,400	4,686	2,915	-	9,001	509	8
มัธยม	11	-	-	6,750	4,144	10,894	504	18
รวม	150	4,753	16,512	9,665	4,144	35,074	1,854	26

จากข้อมูลการวิจัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้จำแนกระดับโรงเรียนในสังกัด เป็น 4 ระดับ คือ ก่อนประถม ประถม มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ข้อมูลจากตารางที่ 2.1 ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภทคือ ประถม ขยายโอกาส และมัธยม เนื่องจากได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ดังนั้นจึงจำแนกประเภทโรงเรียนดังตารางเพื่อแสดงให้เห็นถึงจำนวนประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

3.7 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก รอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานด้านผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย (N=43)	ระดับ
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	2.89	ดี
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	2.16	ดี
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	1.89	พอใช้
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	2.38	ดี
มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	2.78	ดี
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	2.95	ดี
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	2.78	ดี
เฉลี่ย	2.55	ดี

จากตารางที่ 2.2 จะเห็นได้ว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี มีเพียงมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้

ซึ่งทางสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ให้คำแนะนำแก่ทางสถานศึกษาไว้ว่า โรงเรียนควรพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และบรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนกำหนด และให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด ควรฝึกฝนผู้เรียนให้มีทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้มากยิ่งขึ้นและควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ฝึกผู้เรียนให้สามารถสรุปคำตอบหรือองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง จัดทำข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นรายคน เปรียบเทียบให้เห็นพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนในแต่ละช่วงเวลา เช่น เปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาเดียวกัน ระหว่างภาคเรียนหรือระหว่างปี เพื่อให้มีข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่น จุดอ่อนของผู้เรียน สำหรับการสอนซ่อมเสริมหรือพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.8 กลยุทธ์ในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการสนับสนุนในการพัฒนาให้ประชากรวัยเรียน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และส่งเสริมการสร้างศักยภาพสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ คุณธรรม และจิตสาธารณะ

- 1) ปรับปรุงระบบข้อมูลประชากรวัยเรียน
- 2) รณรงค์ติดตามให้เด็กได้เข้าเรียนทุกคนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- 3) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
- 4) สนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียนด้านวิชาการ คุณธรรมและจิตสาธารณะ

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและสรรค์สร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 3) ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและสรรค์สร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนการค้นคว้า วิจัยและพัฒนานวัตกรรมของระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา

- 1) ส่งเสริมการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีคุณภาพ
- 3) เร่งรัดการนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้ มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการสร้าง เครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- 1) การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
- 2) ส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษา
- 3) ส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 4) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือทางการบริหารจัดการ การศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

- 1) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 2) ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมต่อการบริหาร จัดการศึกษา
- 3) ส่งเสริมเร่งรัดการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

พัชรี โต๊ะเฮง (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า พฤติกรรมการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ใน ระดับดี ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่ม สร้างเสริมลักษณะนิสัยมีความสัมพันธ์ทางบวก

เจริญ งามดี (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร
 งานวิชาการ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ขาด
 การนิเทศ ประเมินผล การใช้หลักสูตร ครูบางส่วนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูรับผิดชอบ
 งานมาก ขาดการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน มีการผลิตสื่อ น้อย และไม่ให้ความสำคัญกับ
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ปัญหา คือ ควรมีการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนา
 หลักสูตรระดับโรงเรียน มีการนิเทศประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูอบรม
 การสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการผลิตสื่ออุปกรณ์ให้มากขึ้น ส่งเสริมภูมิปัญญา
 ท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการอบรมการวิจัยในชั้นเรียน
 ให้มากขึ้น

วัลลภ สุขประเสริฐ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
 ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียนของ
 สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2
 พบว่า 1) สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติงานวิชาการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
 เรียงตามลำดับ คือ งานด้านหลักสูตร งานด้านการประเมินผู้เรียน และงานด้านการประกัน
 คุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ยกเว้นงานด้านกระบวนการเรียนรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 2) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียน ประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน
 และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยภาพรวมและแต่ละมาตรฐานอยู่ในระดับดี
 ยกเว้นมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ
 มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่
 จำเป็นตามหลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ 3) การบริหารงานวิชาการงานด้านหลักสูตร
 งานด้านกระบวนการเรียนรู้ และงานด้านการประเมินผู้เรียนมีผลต่อผลการประเมินคุณภาพ
 ภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียน โดยที่การบริหารงานวิชาการทั้ง 4 งาน ร่วมกันสามารถอธิบาย
 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานได้ประมาณร้อยละ 58.9 ($R^2 = 0.589$)

อุบลรัตน์ ศรีชะเกตุ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง
 การบริหารงานวิชาการกับผลการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การประกัน
 คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว โดยรวมและ

รายด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว ทั้งโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิคม พันธุ์คำ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทการบริหารงานวิชาการตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา อายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีบทบาทการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีบทบาทการบริหารงานวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เดชดำรง ตระชะของ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ กับคุณภาพการศึกษาด้านคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับคุณภาพการศึกษาด้านคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ กับคุณภาพการศึกษาด้านคุณลักษณะของนักเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุญเต็ม เจริญ (2551) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่า

- 1) พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา
- 2) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา และมาตรฐานด้านผู้เรียนอยู่ในระดับดี ส่วนมาตรฐานด้านครู อยู่ในระดับพอใช้
- 3) พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แมคคาธี (Mc. Cathey 1971: 705-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่า กลุ่มครูมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ เกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานวิชาการ เรื่องการสังเกตการสอน การวัดผลประเมินผลการศึกษา การจัดตั้งคณะกรรมการ การบริหารงานวิชาการและความรับผิดชอบในการตัดสินใจของคณะกรรมการ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทมีความรับผิดชอบ และบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกเหนือจากการบริหารงานวิชาการด้านอื่น ๆ

เฮิร์ตเค (Hertzke 1992: 44) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการใช้ระบบการเรียนร่วม อธิบายถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ควรจะแสดงออกเมื่อนำระบบการเรียนร่วมมาใช้ พบว่า บทบาทของครูใหญ่โรงเรียนชนบทในกระบวนการตัดสินใจ คือ การวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล เพื่อระบุสิ่งที่ต้องการ การติดตั้งเครือข่าย การฝึกอบรมและสนับสนุนด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ซึ่งบทบาทในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนนั้นควรมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างบุคลากรและผู้บริหารโรงเรียน

เดลานี (Delaney 2001: 66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง อธิบายถึง บทบาทในการบริหารงานการศึกษาปฐมวัย ซึ่งพบว่า ผู้บริหารมีบทบาท อย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนปฐมวัยรวมทั้งโรงเรียนเด็กพิการ ซึ่งบทบาทของผู้บริหารนี้ นำมาซึ่งการวางรากฐานสำหรับการเลือกโครงสร้างหลักสูตร รูปแบบการสอนที่เหมาะสมและการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญ พัฒนาสู่การเป็นมืออาชีพ และสร้างเครือข่ายบุคลากรผู้ชำนาญการ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่รูปแบบการสอนที่เหมาะสมและการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน อีกทั้งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอีกด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารงานวิชาการทั้งในด้านการสนับสนุน อำนวยความสะดวก ส่งเสริมและพัฒนาครู เพื่อปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอน นำไปสู่การศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้เด็กไทยมีคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ คือ ดี เก่ง และมีความสุข ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีบทบาทในการบริหารงานวิชาการ 8 ด้าน คือ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา และ 8) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรนี้มาศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีรายละเอียด ในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 และ ช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำนวน 43 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,039 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครู ทั้งหมด 43 โรงเรียน โรงเรียนละ 7 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 301 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและแบบสำรวจระดับคุณภาพนักเรียน (ดูรายละเอียด ภาคผนวก ข)

2.1 แบบสอบถามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

เป็นแบบสอบถามสำหรับสอบถาม รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างเป็นข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดหรือเกิดขึ้นเสมอ
- 4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากหรือเกิดขึ้นบ่อย
- 3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยหรือนาน ๆ ครั้ง
- 1 หมายถึง ไม่มีระดับการปฏิบัติ

มีข้อคำถาม 65 ข้อ แยกตามขอบข่ายงานวิชาการ 8 ด้าน ดังนี้

- 1. การวางแผนงานด้านวิชาการ จำนวน 8 ข้อ
- 2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จำนวน 6 ข้อ
- 3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ
- 4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน จำนวน 9 ข้อ
- 5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 8 ข้อ
- 6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จำนวน 9 ข้อ
- 7. การนิเทศการศึกษา จำนวน 9 ข้อ
- 8. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 8 ข้อ

2.2 แบบสำรวจผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา

เป็นแบบสำรวจ เก็บข้อมูลระดับคุณภาพของมาตรฐานด้านผู้เรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสอง ทั้งหมด 7 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้

- มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

- มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา
- มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์
- มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- โดยผู้วิจัยได้ขอสำเนาจากทางโรงเรียนและกรอกข้อมูลลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสาร ตำราที่เกี่ยวกับขอบข่ายและรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร และผลงานวิจัยต่าง ๆ

3.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางการสร้างข้อคำถามเป็นเครื่องมือสำหรับวิจัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้ให้คำปรึกษา

3.1.3 จัดทำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ครบถ้วนเสร็จแล้วเสนอเรื่องขอผู้ทรงคุณวุฒิต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อให้ทางสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ พิจารณาคุณสมบัติและทำหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

3.1.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ด้วยวิธีการคำนวณค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าเฉลี่ยรายข้อ 0.6 – 1.0 จำนวน 65 ข้อ สำหรับข้อที่มีค่าน้อยกว่า 0.6 ผู้วิจัยได้ตัดออก

3.1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วนำไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

3.1.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α -Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.98 (ดูรายละเอียด ภาคผนวก ง)

3.1.7 ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาแบบสอบถาม แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับ สมบูรณ์ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบสำรวจผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพ สถานศึกษา

เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากแบบสรุปผลการประเมิน คุณภาพนักเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา จากผลการประเมินของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งครอบคลุมมาตรฐานคุณภาพ นักเรียน ทั้ง 7 มาตรฐาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขออนุญาตจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอ ความร่วมมือไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

4.2 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขอความร่วมมือใน การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่ม ตัวอย่าง ส่งแบบสอบถามคืนที่ตู้รับหนังสือของสถานศึกษา ได้รับคืนทั้งหมด 43 โรงเรียน เป็น แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 287 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.35

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถาม ที่มีคำตอบสมบูรณ์ครบถ้วนเท่านั้น แล้วดำเนินการแยกเป็นหมวดหมู่ตามตัวแปรที่ศึกษา

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้คัดเลือกแล้ว โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนและเกณฑ์การประเมินค่า (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 100) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีบทบาทการบริหารงานวิชาการในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีบทบาทการบริหารงานวิชาการในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีบทบาทการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีบทบาทการบริหารงานวิชาการในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีบทบาทการบริหารงานวิชาการในระดับน้อยที่สุด

5.3 นำระดับคุณภาพนักเรียน ที่ได้จากการสำรวจผลการประเมินคุณภาพภายนอก ในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน 7 มาตรฐาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาคุณภาพ แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก 2552: 15)

3.50 – 4.00 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

2.75 – 3.49 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

1.75 – 2.74 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้

น้อยกว่า 1.75 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียนที่ได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในโรงเรียนมัธยม เขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้นัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และแปลความหมายของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ยุทธ ไกยวรรณ 2545: 199) ดังต่อไปนี้

0.80 – 1.00 มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

0.60 – 0.79 มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง

0.40 – 0.59 มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

0.20 – 0.39 มีความสัมพันธ์กันน้อย

0.00 – 0.19 มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับ
คุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อายุราชการ วุฒิการศึกษา และตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก
ของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน ใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งมี
รายละเอียดดังนี้

**ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
แบบสอบถาม**

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	71	24.74
- หญิง	216	75.26
รวม	287	100.00
2. อายุ		
- น้อยกว่า 25 ปี	1	0.35
- 25 – 35 ปี	35	12.20
- 36 – 45 ปี	56	19.51
- 45 ปีขึ้นไป	195	67.94
รวม	287	100.00
3. อายุราชการ		
- น้อยกว่า 5 ปี	18	6.27
- 5 – 10 ปี	12	4.18
- 11 – 15 ปี	34	11.85
- 15 ปีขึ้นไป	223	77.70
รวม	287	100.00
4. วุฒิการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0.00
- ปริญญาตรี	230	80.14
- สูงกว่าปริญญาตรี	57	19.86
รวม	287	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง		
- รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	21	7.32
- หัวหน้างานวิชาการ	43	14.98
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	217	75.61
- อื่น ๆ (หลายตำแหน่ง)	6	2.09
รวม	287	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จากโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษานครนายก เป็นเพศชายร้อยละ 24.74 เป็นเพศหญิงร้อยละ 75.26 ในจำนวนนี้เป็นผู้มี อายุ 45 ปีขึ้นไป เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 67.94 อายุราชการส่วนใหญ่ 15 ปีขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 77.70 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 80.14 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 19.86 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ร้อยละ 7.32 หัวหน้างานวิชาการร้อยละ 14.98 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 75.61 และอื่น ๆ คือ ผู้ที่ระบุหลายตำแหน่ง เช่น เป็นหัวหน้างานวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย ร้อยละ 2.09

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำแนก
เป็นรายด้าน

บทบาทการบริหารงานวิชาการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การวางแผนงานด้านวิชาการ	4.28	0.77	มาก
2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.22	0.77	มาก
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.26	0.76	มาก
4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.08	0.77	มาก
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.02	0.87	มาก
6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.03	0.78	มาก
7. การนิเทศการศึกษา	4.00	0.87	มาก
8. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.08	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย	4.11	0.81	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมาก โดยด้านการวางแผนงานด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.28$,
S.D. = 0.77) และด้านการนิเทศการศึกษามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.87)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ด้านการวางแผนงานวิชาการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนงานด้านวิชาการของโรงเรียน	4.40	0.70	มาก
2. ผู้บริหารของท่านมอบหมายให้ครูสำรวจปัญหาและความต้องการจากฝ่ายและกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาวางแผนงานวิชาการ	3.96	0.89	มาก
3. ผู้บริหารของท่านเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในโครงการต่างๆ	4.24	0.83	มาก
4. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ	4.34	0.70	มาก
5. ผู้บริหารของท่านอนุมัติแผนงาน/โครงการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.38	0.73	มาก
6. ผู้บริหารของท่านจัดให้มีการทำปฏิทินวิชาการ เพื่อกำกับ ควบคุม การปฏิบัติงานโครงการทางวิชาการของโรงเรียน	4.56	0.59	มาก
7. ผู้บริหารของท่านควบคุม ติดตามการดำเนินงานของครูที่รับผิดชอบ ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการทางวิชาการ อย่างต่อเนื่อง	4.18	0.76	มาก
8. ผู้บริหารของท่านปฏิบัติงานร่วมกับคณะครู ในการประเมินผล โครงการทางวิชาการของโรงเรียน	4.17	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	4.28	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารจัดให้มีการทำปฏิทินวิชาการ เพื่อกำกับ

ควบคุม การปฏิบัติงานโครงการทางวิชาการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.59) และข้อผู้บริหารมอบหมายให้ครูสำรวจปัญหา และความต้องการจากฝ่ายและกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาวางแผนงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.89)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารของท่านสามารถให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	4.28	0.72	มาก
2. ผู้บริหารของท่านจัดหาเอกสารหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู ไว้ให้ครูใช้อย่างเพียงพอ	4.20	0.73	มาก
3. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	4.13	0.76	มาก
4. ผู้บริหารของท่านจัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ	4.49	0.69	มาก
5. ผู้บริหารของท่านแนะนำให้ครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชา ให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา เป็นต้น	4.11	0.75	มาก
6. ผู้บริหารของท่านนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง	4.11	0.88	มาก
รวมเฉลี่ย	4.22	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารจัดให้มีวิชาต่าง ๆ

ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ย การปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.69) ข้อผู้บริหารแนะนำให้ครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของ รายวิชาให้สูงและลึกซึ่งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา เป็นต้น ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.75) และข้อผู้บริหารนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.88) มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารของท่านเป็นผู้นำและกระตุ้นให้ครูจัดเตรียมแผนการสอนก่อน ทำการสอน	4.31	0.73	มาก
2. ผู้บริหารของท่านแนะนำให้ครูรู้จักเลือกวิธีสอนโดยให้เหมาะสมกับ เนื้อหาสาระและกิจกรรม โดยให้สอดคล้องกับความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.37	0.66	มาก
3. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครู ศึกษาค้นคว้า ทดลอง หาเทคนิค การสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน	4.28	0.72	มาก
4. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โดยให้ครูจัด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด	4.28	0.76	มาก
5. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.38	0.79	มาก
6. ผู้บริหารของท่านสนับสนุนให้ครูใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้	4.20	0.77	มาก
7. ผู้บริหารของท่านอำนวยความสะดวกและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่	4.25	0.80	มาก
8. ผู้บริหารของท่านประสานงานกับชุมชน เชิญผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้ และประสบการณ์พิเศษให้มาช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	4.05	0.75	มาก
รวมเฉลี่ย	4.26	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.79) และข้อผู้บริหารประสานงานกับชุมชน เชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ และประสบการณ์ พิเศษให้มาช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.75)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารของท่านสามารถแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนแก่ครู	4.12	0.77	มาก
2. ผู้บริหารของท่านจัดทำเอกสาร คู่มือ ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาให้ครูทุกคนได้ศึกษาและปฏิบัติ	4.10	0.82	มาก
3. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคหลาย ๆ อย่างในการวัดผล และประเมินผลการเรียน การสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน	4.16	0.71	มาก
4. ผู้บริหารของท่านจัดหาบุคลากรเพื่อทำหน้าที่จัดทำเอกสารหลักฐาน การศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา	4.21	0.67	มาก
5. ผู้บริหารของท่านให้คำแนะนำด้านเทคนิคการสอนซ่อมเสริมแก่ครู	3.92	0.85	มาก
6. ผู้บริหารของท่านจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสร้างและพัฒนา เครื่องมือในการวัดและประเมินผลภายในโรงเรียน	3.95	0.75	มาก
7. ผู้บริหารของท่านจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาการเรียนการสอน	3.98	0.78	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
8. ผู้บริหารของท่านอำนวยความสะดวกให้แก่ครูเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการวัดและประเมินผล	4.15	0.74	มาก
9. ผู้บริหารของท่านกำกับ ติดตามให้ครูทำการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตรวจสอบเอกสารแต่ละรายวิชา ของนักเรียน ทุกภาคเรียน	4.12	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	4.08	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารจัดหาบุคลากรเพื่อทำหน้าที่จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.67) และข้อผู้บริหารให้คำแนะนำด้านเทคนิคการสอนซ่อมเสริมแก่ครู มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.85)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน	4.16	0.81	มาก
2. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้	4.22	0.77	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
3. ผู้บริหารของท่านประชุมชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	4.13	.76	มาก
4. ผู้บริหารของท่านเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนและแนวทาง การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	4.13	0.81	มาก
5. ผู้บริหารของท่านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน	3.89	1.04	มาก
6. ผู้บริหารของท่านจัดให้มีเอกสาร และคู่มือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม	3.86	1.02	มาก
7. ผู้บริหารของท่านดำเนินการให้โรงเรียนมีผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อบรมครอบคลุมทุกด้าน	3.95	0.77	มาก
8. ผู้บริหารของท่านเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.79	0.83	มาก
รวมเฉลี่ย	4.02	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อบรม มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.77) และข้อผู้บริหารเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.83)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารของท่านจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน	4.13	0.69	มาก
2. ผู้บริหารของท่านจัดให้มีการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับบริการแก่ครูและนักเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้	4.37	0.69	มาก
3. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูจัดมุมหนังสือในห้องเรียนสำหรับนักเรียน	4.02	0.85	มาก
4. ผู้บริหารของท่านจัดระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในห้องเรียน เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน	3.74	0.80	มาก
5. ผู้บริหารของท่านประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวและชุมชน ในการจัดตั้งส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน	3.87	0.79	มาก
6. ผู้บริหารของท่านส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.11	0.66	มาก
7. ผู้บริหารของท่านมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจน	4.08	0.81	มาก
8. ผู้บริหารของท่านระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง	4.02	0.70	มาก
9. ผู้บริหารของท่านติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง	3.91	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	4.03	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารจัดให้มีการพัฒนาห้องสมุด
ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับบริการแก่ครูและนักเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้ มีค่าเฉลี่ย

การปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.69) และข้อผู้บริหารจัดระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.85)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการนิเทศการศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการนิเทศ	4.22	0.80	มาก
2. ผู้บริหารของท่านจัดทำปฏิทินการนิเทศและทำการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ	4.08	0.89	มาก
3. ผู้บริหารของท่านดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องตามแผนปฏิบัติงาน	3.99	0.97	มาก
4. ผู้บริหารของท่านเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อทราบปัญหาและให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอนแก่ครู	3.94	0.86	มาก
5. ผู้บริหารของท่านรับฟังความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการจากครูอย่างสม่ำเสมอ	4.08	0.82	มาก
6. ผู้บริหารของท่านจัดให้ศึกษานิเทศก์หรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาแนะนำความรู้ใหม่ ๆ ทางด้านวิชาการแก่ครูในโรงเรียน	4.00	0.69	มาก
7. ผู้บริหารของท่านเปิดโอกาสให้ครูในแต่ละชั้นเรียนได้ไปสังเกตการสอนของชั้นเรียนอื่น ๆ ในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียน	3.73	0.88	มาก
8. ผู้บริหารของท่านพาคณะครูเยี่ยมชมโรงเรียนตัวอย่างหรือโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น เพื่อให้ครูมีโอกาสนำความก้าวหน้าทางวิชาการมาปรับปรุงการเรียน การสอน	3.93	0.97	มาก
9. ผู้บริหารของท่านสร้างขวัญและเสริมกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและทำงานด้วยความพึงพอใจ	3.99	0.88	มาก
รวมเฉลี่ย	4.00	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมมี ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนด ยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.80) และ ข้อผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูในแต่ละชั้นเรียนได้ไปสังเกตการสอนของชั้นเรียนอื่น ๆ ในโรงเรียน เดียวกันหรือต่างโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.88)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในการจัดหา สื่อการเรียนรู้อของสถานศึกษา	3.98	0.86	มาก
2. ผู้บริหารของท่านสนับสนุนให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.23	0.83	มาก
3. ผู้บริหารของท่านจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย เหมาะสม และเพียงพอให้ครูได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อ	4.09	0.82	มาก
4. ผู้บริหารของท่านประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ร่วมกับ หน่วยงานและสถาบันอื่น	4.05	0.78	มาก
5. ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยี ทาง การศึกษา โดยมุ่งเน้นสื่อที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น	4.18	0.80	มาก
6. ผู้บริหารของท่านนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.99	0.80	มาก
7. ผู้บริหารของท่านระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.04	0.84	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
8. ผู้บริหารของท่านมีระบบการให้บริการ การจัดเก็บรักษาและการซ่อมบำรุงสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.10	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย	4.08	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ การเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อศึกษามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.83) และข้อผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.86)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพนักเรียน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำแนกตามมาตรฐาน

(n = 43)

มาตรฐานที่	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	3.31	0.28	ดี
2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	3.39	0.30	ดี
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา	3.24	0.32	ดี
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	2.85	0.50	ดี
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	2.59	0.43	พอใช้
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.00	0.39	ดี
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	3.25	0.27	ดี
รวมเฉลี่ย	3.09	0.25	ดี

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาด้านผู้เรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มีมาตรฐานที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี 6 มาตรฐาน เรียงจากมากไปน้อย คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.30) มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.28) มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 0.27) มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี

และกีฬา ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 0.32) มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.39) และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ และมีมาตรฐานที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($\bar{x} = 2.59$, S.D. = 0.43)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) แล้วนำ r ที่หาได้ไปทดสอบนัยสำคัญ โดยเปรียบเทียบกับตารางค่าวิกฤตของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ดูรายละเอียด ภาคผนวก ง) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

(n = 287)

บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร	ระดับคุณภาพนักเรียน	ระดับ
การวางแผนงานด้านวิชาการ	.468**	ปานกลาง
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	.455**	ปานกลาง
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	.459**	ปานกลาง
การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	.495**	ปานกลาง
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	.502**	ปานกลาง
การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	.564**	ปานกลาง
การนิเทศการศึกษา	.484**	ปานกลาง
การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	.554**	ปานกลาง

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.12 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียน มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาและ

ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้วิจัยสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 1.1.2 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 1.1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร คือ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 และ ช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำนวน 43 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,039 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู ทั้งหมด 43 โรงเรียน โรงเรียนละ 7 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 301 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1) แบบสอบถามบทบาทการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาหาค่าความเที่ยง โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α -Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98

2) แบบสำรวจระดับคุณภาพนักเรียน

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัด จำนวน 43 โรงเรียน โดยให้ส่งแบบสอบถามคืนที่ได้รับหนังสือของสถานศึกษา ได้รับคืนทั้งหมด 43 โรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 287 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.35

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยลำดับดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2) วิเคราะห์ระดับคุณภาพนักเรียน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

1.3 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.3.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.26 มีอายุ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 67.94 มีอายุราชการ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 77.70 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 80.14 เป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ร้อยละ 7.32 หัวหน้างานวิชาการ ร้อยละ 14.98 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 75.61 และอื่น ๆ ร้อยละ 2.09

1.3.2 บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และด้านการนิเทศการศึกษามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด เมื่อพิจารณา รายชื่อของแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อ ผู้บริหารจัดให้มีการทำปฏิทินวิชาการ เพื่อกำกับ ควบคุม การปฏิบัติงานโครงการทางวิชาการของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และข้อผู้บริหารมอบหมายให้ครูสำรวจปัญหาและความต้องการ จากฝ่ายและกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาวางแผนงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารจัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ข้อผู้บริหารแนะนำให้ครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ่งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา เป็นต้น และข้อผู้บริหารนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

3) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และข้อผู้บริหารประสานงานกับชุมชน เชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ และประสบการณ์พิเศษให้มาช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

4) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อผู้บริหารจัดหาคู่มือการเพื่อทำหน้าที่จัดทำเอกสารหลักฐาน การศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และข้อผู้บริหารให้คำแนะนำด้านเทคนิคการสอนซ่อมเสริมแก่ครู มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ย

การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยขอผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และขอผู้บริหารเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

6) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยขอผู้บริหารจัดให้มีการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับบริการแก่ครูและนักเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และขอผู้บริหารจัดระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

7) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยขอผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และขอผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูในแต่ละชั้นเรียนได้ไปสังเกตการสอนของชั้นเรียนอื่น ๆ ในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

8) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยขอผู้บริหารสนับสนุน ให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และขอผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด

1.3.3 ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมี 6 มาตรฐาน เรียงจากมากไปน้อย คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัยสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ และมี

มาตรฐานที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

1.3.4 บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพ

นักเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่มีความสำคัญที่ควรแก่การนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ มนัส ครองญาติ (2541: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เจริญ งามดี (2547: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัย มีความเห็นว่า การที่บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก อยู่ในระดับมาก น่าจะมีสาเหตุมาจากการประกาศใช้กฎกระทรวง เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ที่ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีอิสระ คล่องตัว มีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับครูผู้สอน ในการตัดสินใจและร่วมคิดในเรื่องการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งมีการส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ

เป็นนักประสานในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน รวมทั้งมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองอนาคตของโรงเรียนได้ตรงความเป็นจริง

2.2 บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม ในด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีการจัดทำปฏิทินวิชาการ เพื่อกำกับ ควบคุมการปฏิบัติงานโครงการทางวิชาการของโรงเรียนอย่างชัดเจน และส่งเสริมให้ครูปฏิบัติโครงการทางวิชาการตามแผน พร้อมทั้งควบคุม ติดตามการดำเนินงานและประเมินผลโครงการทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ชัยมงคล ชัดติยะราช (2550: 114) ที่ได้ทำการศึกษาระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า ระดับปฏิบัติการวางแผนงานวิชาการ โดยรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุวรรณ วรรณโกวิท (2545: 71) ที่ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตบรมราชชนนี 1 พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการวางแผนงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อผู้บริหารจัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันมีการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแต่ละโรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารย่อมต้องให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ พร้อมทั้งจัดหาเอกสารหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู ใว้ให้ครูใช้อย่างเพียงพอ เพื่อจัดทำเอกสารวิชาต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วย สอดคล้องกับ อุบลรัตน์ ศรีชะเกตุ (2547: 93) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผลการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า การบริหารงานวิชาการในด้านของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก การปฏิรูปการศึกษา มีส่วนผลักดันให้มีการพัฒนาครู ทั้งในด้านวิชาการและจิตวิทยาการสอน มีงบประมาณสนับสนุนให้ครูได้ทำงานวิจัย เพื่อสนับสนุน การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งช่วยให้ครูมีโอกาสขอตำแหน่งทางวิชาการ เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ครูได้เข้ารับการอบรมบ่อยครั้ง จึงมีความเข้าใจถึงวิธีการจัด กระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด รวมทั้ง ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยาย สภาแวดล้อม สื่อการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดย อำนวยความสะดวก และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ สอดคล้องกับ เจริญ งามดี (2547: 94) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามี คู่มือ ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ให้ครูทุกคนได้ศึกษา และปฏิบัติ โดยผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคที่หลากหลายในการวัดผลโดยเน้นการประเมินตาม สภาพจริง รวมทั้งกำกับ ติดตามให้ครูทำการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียน และตรวจสอบเอกสารแต่ละรายวิชาของนักเรียน ทุกภาคเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยมงคล ชัตติยะราช (2550: 115) ที่ได้ทำการศึกษาระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า ระดับปฏิบัติการวัดผลและ ประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันครูผู้สอนมีการนำ ผลการวิจัยในชั้นเรียนไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการ ทำให้ครูมีความรู้ความสามารถ ที่จะทำการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ประกอบกับผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของ การวิจัย มีการจัดอบรมการวิจัยให้ครู รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เจริญ งามดี (2547: 94) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารจัดให้มีการพัฒนาห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่ง การเรียนรู้หลักของสถานศึกษาสำหรับบริการแก่ครูและนักเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้ อย่างเพียงพอและเหมาะสม อีกทั้งยังสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนใน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมา ให้ ความรู้แก่นักเรียน เช่นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มาสาธิตและบรรยาย กิจกรรม อย.น้อย เจ้าหน้าที่ บรรเทาสาธารณภัย ให้ความรู้เรื่อง การป้องกันอัคคีภัย และการใช้เครื่องดับเพลิง กองกำกับการ ตำรวจภูธร ให้ความรู้ในเรื่อง กฎจราจร เป็นต้น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อผู้บริหาร จัดระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยง เครือข่ายห้องสมุดประชาชน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด อาจเป็นเพราะสถานศึกษาบางแห่ง ยังไม่ มีระบบสารสนเทศที่สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ เจริญ งามดี (2547: 99) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสร้างความเข้าใจร่วมกันกับครู โดยให้ครูมีส่วนร่วมใน การวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการนิเทศ พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการนิเทศและทำการนิเทศ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการจากครู ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเทียร เทพบุตรดี (2544: 85) ที่ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ มงคล ศรีมหาพรหม (2549: 116) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงาน วิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ ของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งยังสนับสนุนให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แล้วนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนาและใช้สื่อโดยมุ่งเน้นสื่อที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และมีระบบการให้บริการ จัดเก็บรักษาและซ่อมบำรุงสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพราะสื่อนวัตกรรมส่วนใหญ่จะมีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้ม ป้องกันฝุ่น แสงแดด และรอยขีดข่วน อีกทั้งสื่อแบบใหม่จะออกแบบมาในลักษณะสะดวกต่อการใช้งาน และการจัดเก็บด้วย แต่หากพิจารณาเป็นรายข้อ จะพบว่า ข้อผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก สื่อการเรียนรู้บางอย่างมีลักษณะเฉพาะ และราคาค่อนข้างแพง เช่น อุปกรณ์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น ในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงมากที่สุด ต้องใช้สื่ออุปกรณ์จำนวนมากในการเรียนการสอน แต่สถานศึกษามิงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจัดซื้อ บางครั้งที่มีผู้สอนเสนอรายการสื่อการเรียนรู้จึงอาจจะไม่ได้ตามต้องการ สอดคล้องกับ เจริญ งามดี (2547: 99) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับดี ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีแผนการปฏิบัติงาน นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษา และให้สถานศึกษาที่ผ่านการประเมินรอบสองในระดับดีมาก เป็นวิทยากรให้คำแนะนำแก่สถานศึกษาต่าง ๆ ที่รอรับการประเมิน นอกจากนี้แล้ว ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ก็ให้ความสนใจในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพราะทุกโรงเรียนได้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับกำหนดการที่จะได้รับการประเมินคุณภาพ จึงมีการดำเนินการเพื่อเตรียมรับการประเมิน นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการประกัน

คุณภาพภายในของโรงเรียน ซึ่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ สอดคล้องกับ สุพล พรหมประเสริฐ (2548: 90) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน แต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งลำดับแรกคือ การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

2.4 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับระดับคุณภาพนักเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับระดับคุณภาพนักเรียน มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามลำดับ

บทบาทด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพนักเรียน มากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า การรณรงค์ให้พัฒนาห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้หลักในสถานศึกษา สำหรับบริการแก่ครูและนักเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้ รวมทั้งการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแหล่งเรียนรู้นั้นทำให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ใกล้ชิดที่เป็นรูปธรรมและได้สัมผัสจริง จึงทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ ยุพา บรรณาลัย (2548: 73) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน นนทบุรีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อแหล่งเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนนนทบุรีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สำหรับบทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพนักเรียน น้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีบทบาทด้านนี้กับครูเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ มีการให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดให้ครูได้เข้าประชุม อบรม สัมมนา ทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อชักจูงความเข้าใจในการนำเอาหลักสูตรไปใช้ให้แจ่มแจ้งและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเองต้องศึกษาหลักสูตรและ

เอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจลึกซึ้งซึ่งจะสามารถช่วยเหลือครูให้ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ตามกระบวนการที่เหมาะสมจนผู้เรียนพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ

สรุปได้ว่าบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรานี สงวนนาม (2545: 142) ที่กล่าวว่า ภาระหน้าที่ของผู้บริหารและงานที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติต่องานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่วนงานอื่น ๆ นั้นถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 1) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรี ไต๊ะเฮง (2546: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.38 สอดคล้องกับ อุบลรัตน์ ศรีชะเกตุ (2547: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารงานวิชาการกับ ผลการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว ทั้งโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวัลลภ สุขประเสริฐ (2547: 96-97) ที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผล การประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการงานด้านหลักสูตร งานด้านกระบวนการเรียนรู้ งานด้านประเมินผู้เรียน และงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียน โดยที่การบริหารงานวิชาการทั้ง 4 งาน ร่วมกันสามารถอธิบายผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้าน

ผู้เรียนได้ประมาณ ร้อยละ 58.9 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานทั้ง 4 งานนั้นเป็นงานหลักในการบริหารงานวิชาการ ย่อมมีผลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและคุณภาพของงานวิชาการ จึงทำให้มีผลต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผลการวิจัยในด้านบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งในแต่ละด้าน มีบางข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้สามารถดำเนินการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการนำผลการวิจัยไปใช้ จึงควรดำเนินการดังนี้

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทและมีความสามารถในการบริหารงานวิชาการ โดยมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด และงานด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ผู้บริหารควรเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อทราบปัญหาและคำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอนแก่ครู โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามแผนปฏิบัติงานในปฏิทินการนิเทศ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและเสริมกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ และเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและทำงานด้วยความพึงพอใจ

3.1.2 ด้านการวางแผนงานวิชาการ ผู้บริหารควรมอบหมายให้ครูสำรวจปัญหาและความต้องการจากฝ่ายและกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้น มาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ก่อน แล้วจึงร่วมกันวางแผนงานวิชาการต่อไป

3.1.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารควรแนะนำให้ครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ คนตรี

นาฏศิลป์ กีฬา เป็นต้น โดยการกำหนดให้เป็นวิชาเลือกเพิ่มเติม หรือชุมนุมพิเศษ มีการจัดแข่งขันในระดับโรงเรียน เพื่อคัดเลือกตัวแทนส่งไปแข่งขันระดับภาค ระดับประเทศ และผู้บริหารควรมิเทศ และติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วย

3.1.4 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการประสานงานกับชุมชน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษ ให้มาช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ เช่น นิมนต์พระภิกษุสงฆ์ มาบรรยายธรรมะในโอกาสวันสำคัญทางพุทธศาสนา เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาบรรยายเกี่ยวกับด้านร่างกายของเรา ซึ่งอยู่ในรายวิชาสุขศึกษา เป็นต้น

3.1.5 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารควรให้คำแนะนำด้านเทคนิคการสอนซ่อมเสริมแก่ครู เช่น เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ หรือศึกษานิเทศก์มาบรรยายแนะนำวิธีการสอนซ่อมเสริมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อครูจะได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในการสอนซ่อมเสริมต่อไป

3.1.6 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารควรเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์พร้อมทั้งนำเสนอผลงานของคณะครู ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเผยแพร่บนเว็บไซต์ของโรงเรียน พิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารโรงเรียน เป็นต้น

3.1.7 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการจัดระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่ และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน และประชาชนในชุมชนได้ทราบ เพื่อให้ผู้ใช้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3.1.8 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูในแต่ละชั้นเรียนได้ไปสังเกตการสอนของชั้นเรียนอื่น ๆ ในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียน เพื่อนำประสบการณ์และแนวคิด ที่ได้จากการสังเกตมาปรับปรุงในการจัดกระบวนการเรียนการสอนต่อไป

3.1.9 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และควรจัดให้มีหน่วยงานพิเศษที่รับผิดชอบด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้ครูโดยเฉพาะ

3.1.10 จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา นครนายก โดยเฉลี่ยมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ซึ่งพิจารณารายมาตรฐานแล้ว พบว่า มีเพียง

1 มาตรฐานที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ซึ่งมีหลักเกณฑ์การประเมินจากร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติไม่ต่ำกว่าระดับดีทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการยกระดับคุณภาพในมาตรฐานดังกล่าว ผู้บริหารควรดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยใช้หลักการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อช่วยพัฒนาทักษะในการเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ควรมีการเพิ่มหรือพัฒนาระบบอินเตอร์เน็ตเพื่อใช้ในการเรียนการสอน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูใช้สื่อในการสอน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ได้คิดค้นวิธีการสอนแบบใหม่ เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาของผู้เรียน ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมทั้งเกิดผลงาน ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเลื่อนวิทยฐานะ

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน กับผลการประเมินคุณภาพภายนอก

3.2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานด้านวิชาการ กับผลการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- "กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.
2550" (2550, 16 พฤษภาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอน 24 ก หน้า 29-36
- กระทรวงศึกษาธิการ (2544) การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ กรุงเทพมหานคร
ดิ เอ็มเพอร์เรอร์ พี กรุป
- _____. (2546) คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- _____. (2551) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- จันทร์ธานี สงวนนาม (2545) ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา *Theory and
Practice in Educational Institution* กรุงเทพมหานคร บั๊คพอยท์
- เจริญ งามดี (2547) "การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยมงคล ชัตติยะราช (2550) "ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่
3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3" วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546) การบริหารงานวิชาการ พิมพ์ครั้งที่ 2 ปัตตานี ฝ่ายเทคโนโลยีทาง
การศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- เดชดำรง ตระทอง (2549) "ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพ
การศึกษาด้านคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามุกดาหาร" ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2550) "ทฤษฎีระบบ" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติใน
การบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 3 หน้า 131-210 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- ทัสนี วงศ์เย็น (2547) "หลักและวิธีการจัดการสถานศึกษา" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา* หน่วยที่ 4 หน้า 131-178 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ธีระ รุญเจริญ (2546) *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง
- _____ (2548) *สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง
- _____ (2550) *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง
- นิคม พันธุ์คำ (2548) "บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานปฏิรูปการศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี" *ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*
- บุญชม ศรีสะอาด (2545) *การวิจัยเบื้องต้น* พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- บุญเต็ม เจริญ (2551) "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2" *ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*
- บุญเทียร เทพบุตรดี (2544) "บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ" *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ประยงค์ เนาวบุตร (2547) "ภารกิจ บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา* หน่วยที่ 3 หน้า 93 - 129 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ประยูร ศรีประสาธน์ (2550) "พัฒนาการของทฤษฎีการบริหารการศึกษา" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 1 หน้า 1-52 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) *การบริหารงานวิชาการ* กรุงเทพมหานคร ศูนย์สื่อเสริม
กรุงเทพ
- ปัญญา แก้วกี้อยุร และ สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545) *การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้
โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน* กรุงเทพมหานคร สำนักงานปฏิรูป
การศึกษา
- "พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546"
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2546) กรุงเทพมหานคร
- พัชรี ไต้ะเฮง (2546) "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ
สวนดุสิต
- มงคล ศรีมหาพรหม (2549) "พฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ
พรรณี
- มนัส ครองญาติ (2541) "บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา" ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เมธิชญ์ วังแก (2551) "สรุปคำบรรยายของ รศ.ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์ เลขาธิการ ก.พ.ร. และคณะ
วิทยากร โครงการ : การประชุมสัมมนา เชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำนโยบายการ
กำกับดูแลองค์การที่ดี" จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
วันที่ 20 ตุลาคม 2551
- ยุทธ ไถยวรรณ (2545) *พื้นฐานการวิจัย (Basic of research)* พิมพ์ครั้งที่ 4 สุวีริยาสาส์น
กรุงเทพมหานคร
- ยุพา บรรณาลัย (2548) "ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นนันทบุรีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน
วิชาภาษาไทยและเจตคติต่อแหล่งเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน
เทพศิรินทร์ นนทบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551) *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* พิมพ์ครั้งที่ 2
สงขลา นำศิลป์โฆษณา

- รุ่งนภา นุตราวงศ์ (2547) "มาตรฐานการเรียนรู้กับหลักสูตรสถานศึกษา" *วารสารวิชาการ* 7, 3 (กรกฎาคม - กันยายน) : 36 – 39
- ลิขิต เศรษฐบุตร (2551) "บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1" *ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต* โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์
- วัลลภ สุขประเสริฐ (2547) "การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผล การประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2" *ปริญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา*
- วินัย เกิดทอง (2541) "บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6" *ปริญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2552?) "ผลการประเมินด้านการอ่าน" ค้นคืนวันที่ 1 กันยายน 2552 จาก <http://www.ipst.ac.th/pisa/index.html>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. (2551) *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552* (อัดสำเนา)
- _____. (2552) *แนวทางพัฒนาสู่คุณภาพสถานศึกษาประเภทที่ 1 เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 14/2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545* กรุงเทพมหานคร พริกหวาน กราฟฟิค

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549) มาตรฐาน
*ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักงานฯ*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) *มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรุงเทพมหานคร
 สหยาบสื่อและการพิมพ์*
- สำนักทดสอบทางการศึกษา (2551) *ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการ
 ประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2550 ม.ป.ท. (อัดสำเนา)*
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 ก) *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร
 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ม.ป.ท. (อัดสำเนา)*
 _____ (2552 ข) *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ม.ป.ท. (อัดสำเนา)*
- สุนทรีย์ ไพโรสุวรรณ (2541) "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง" ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหาร
 การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุพล พรหมประเสริฐ (2548) "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานประกันคุณภาพ
 ภายในของโรงเรียนกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่ศึกษานครนายก" ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2543) *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ พิมพ์ครั้งที่ 2
 กรุงเทพมหานคร องค์การค้ำคูณสภา*
- สุวรรณ ววรรณโกวิท (2546) "บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรม
 สำนัศึกษา สหวิทยาเขตบรมราชชนนี 1" ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
 การศึกษา โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2550) "ภาวะผู้นำ" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติใน
 การบริหารการศึกษา* หน้าที่ 5 หน้า 1-111 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- หวน พินธุพันธ์ (2548) *การบริหารการศึกษา : นักบริหารมืออาชีพ* นนทบุรี พินธุพันธ์การพิมพ์
- อุบลรัตน์ ศรีชะเกต (2547) "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผลการประกัน
 คุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด
 สระแก้ว" การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา

- Delaney, Elizabeth M. (2001) "The Administrator's Role in Making Inclusion Work." *Young Children* 56, 5 September: pp. 66-70.
- Griffiths, Daniel E. (1988) "Administrative Theory" In *Handbook of Research on Educational Administration*. Edited by Norman Boyan New York: Longman. อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์ (2550) "พัฒนาการของทฤษฎีการบริหารการศึกษา" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 1 หน้า 1-52 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- Hertzke, Eugene R. (1992) "The Administrator's Role in Adopting and Using Integrated Learning Systems." *Educational Technology* 32, 9 September: pp. 44-46.
- Jacob W. Getzel. (1958) "Administration as Social Process" In *Administrative Theory in Education*. Edited by Andrew W. Halpin. New York : The Macmillan. อ้างถึงใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2550) "ทฤษฎีระบบ" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 3 หน้า 131-210 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และ จันทรานี สงวนนาม (2545) *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา Theory and Practice in Educational Institution* กรุงเทพมหานคร บั๊คพอยท์
- Knezevich, Stephen J. (1984) *Administration of Public Education*. 4th ed. New York : Harper and Row Publishers. อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2550) "ภาวะผู้นำ" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 5 หน้า 1-111 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) *การบริหารงานวิชาการ* กรุงเทพมหานคร ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
- McCathy, Water. M. (1971) "The Role of The Secondary School Principal in New Jersey." *Dissertation Abstracts International* 32, 2 August.: 705-A.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นายทองหล่อ ช้วยวงศ์ษา
 สถานที่ทำงาน ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครนายก
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้อำนวยการสามัญศึกษา
 จังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครนายก
 ผู้ทรงคุณวุฒิมหาวิทยาลัยศิลปากร
2. นายอำนาจ ดารารัตน์
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ศึกษานิเทศก์ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลด้าน
 การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
3. นางรัตนา รุ่งประพันธ์
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยเทคนิคนครนายก
 วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน - มัธยมศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษวิชาภาษาไทย สอนวิชาภาษาไทยมา
 นานกว่า 30 ปี
4. นางสาวปราณี ร่วมทอง
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนนครนายกวิทยาคม
 วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
5. อาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

แบบสอบถามเลขที่

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ มิได้มุ่งจะประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร แต่มุ่งที่จะศึกษา บทบาท
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับ
มัธยมศึกษา จึงขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อจะได้นำความคิดเห็นของท่าน
ไปวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทาง ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้น การตอบแบบสอบถามฉบับนี้ไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด
ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง

นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

น้อยกว่า 25 ปี

25 – 35 ปี

36 – 45 ปี

45 ปีขึ้นไป

3. อายุราชการ

น้อยกว่า 5 ปี

5 – 10 ปี

11 – 15 ปี

15 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

5. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

หัวหน้างานวิชาการ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้.....

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดหรือเกิดขึ้นเสมอ
- 4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากหรือเกิดขึ้นบ่อย
- 3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยหรือนานครั้ง
- 1 หมายถึง มีระดับการไม่มีการปฏิบัติ

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	การวางแผนงานด้านวิชาการ ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนงานด้านวิชาการของโรงเรียน	✓				
00	ผู้บริหารของท่านมอบหมายให้ครูสำรวจปัญหาและความต้องการจากฝ่ายและกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาวางแผนงานวิชาการ					✓

หมายความว่า ข้อ 0 ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณบริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนงานด้านวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด

ข้อ 00 ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณบริหารของท่านมอบหมายให้ครูสำรวจปัญหาและความต้องการ จากฝ่ายและกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาวางแผนงานวิชาการ อยู่ในระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อ ที่	บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	1. การวางแผนงานด้านวิชาการ ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงานด้านวิชาการของโรงเรียน					
2	ผู้บริหารของท่านมอบหมายให้ครูสำรวจปัญหาและความต้องการจากฝ่ายและกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาวางแผนงานวิชาการ					
3	ผู้บริหารของท่านเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในโครงการต่าง ๆ					
4	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ					
5	ผู้บริหารของท่านอนุมัติแผนงานโครงการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
6	ผู้บริหารของท่านจัดให้มีการทำปฏิทินวิชาการ เพื่อกำกับ ควบคุมการปฏิบัติงานโครงการทางวิชาการของโรงเรียน					
7	ผู้บริหารของท่านควบคุม ติดตามการดำเนินงานของครูที่รับผิดชอบ ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ ที่	บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
8	ผู้บริหารของท่านปฏิบัติงานร่วมกับคณะครู ในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน					
9	2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารของท่านสามารถให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551					
10	ผู้บริหารของท่านจัดหาเอกสารหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู ใ้ให้ครูใช้ อย่างเพียงพอ					
11	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม					
12	ผู้บริหารของท่านจัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ					
13	ผู้บริหารของท่านแนะนำให้ครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ่งมาก ขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา เป็นต้น					
14	ผู้บริหารของท่านนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
15	3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารของท่านเป็นผู้นำและกระตุ้นให้ครูจัดเตรียมแผนการสอนก่อนทำการสอน					
16	ผู้บริหารของท่านแนะนำให้ครูรู้จักเลือกวิธีสอนโดยให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและ กิจกรรม โดยให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล					
17	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครู ศึกษาค้นคว้า ทดลอง หาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มา ใช้ในการเรียนการสอน					
18	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โดยให้ครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติจริงมากที่สุด					
19	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					
20	ผู้บริหารของท่านสนับสนุนให้ครูใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้					
21	ผู้บริหารของท่านอำนวยความสะดวกและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่					
22	ผู้บริหารของท่านประสานงานกับชุมชน เชิญผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้และ ประสบการณ์พิเศษให้มาช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ					

ข้อ ที่	บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
23	4. การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารของท่านสามารถแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนรู้แก่ครู					
24	ผู้บริหารของท่านจัดทำเอกสาร คู่มือ ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การวัดและ ประเมินผลของสถานศึกษาให้ครูทุกคนได้ศึกษาและปฏิบัติ					
25	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคหลาย ๆ อย่างในการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ การสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน					
26	ผู้บริหารของท่านจัดหาบุคลากรเพื่อทำหน้าที่จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้ เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา					
27	ผู้บริหารของท่านให้คำแนะนำด้านเทคนิคการสอนซ่อมเสริมแก่ครู					
28	ผู้บริหารของท่านจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวัด และประเมินผลภายในโรงเรียน					
29	ผู้บริหารของท่านจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผลและการเทียบ โอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการ เรียนการสอน					
30	ผู้บริหารของท่านอำนวยความสะดวกให้แก่ครูเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการ วัดและประเมินผล					
31	ผู้บริหารของท่านกำกับ ติดตามให้ครูทำการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ และตรวจสอบเอกสารแต่ละรายวิชาของนักเรียน ทุกภาคเรียน					
32	5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน					
33	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการ เรียนรู้					
34	ผู้บริหารของท่านประชุมชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอน					
35	ผู้บริหารของท่านเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนและแนวทาง การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน					
36	ผู้บริหารของท่านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการ สอน					

ข้อ ที่	บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
37	ผู้บริหารของท่านจัดให้มีเอกสาร และคู่มือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม					
38	ผู้บริหารของท่านดำเนินการให้โรงเรียนมีผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ครอบคลุมทุกด้าน					
39	ผู้บริหารของท่านเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
40	6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารของท่านจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน					
41	ผู้บริหารของท่านจัดให้มีการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับบริการแก่ครูและนักเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้					
42	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูจัดมุมหนังสือในห้องเรียนสำหรับนักเรียน					
43	ผู้บริหารของท่านจัดระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน					
44	ผู้บริหารของท่านประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน ในการจัดตั้งส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน					
45	ผู้บริหารของท่านส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น					
46	ผู้บริหารของท่านมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน					
47	ผู้บริหารของท่านระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
48	ผู้บริหารของท่านติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
49	7. การนิเทศการศึกษา ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการนิเทศ					
50	ผู้บริหารของท่านจัดทำปฏิทินการนิเทศและทำการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ					
51	ผู้บริหารของท่านดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องตามแผนปฏิบัติงาน					
52	ผู้บริหารของท่านเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อทราบปัญหาและให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอนแก่ครู					
53	ผู้บริหารของท่านรับฟังความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการจากครูอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อ ที่	บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
54	ผู้บริหารของท่านจัดให้ศึกษานิเทศก์หรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาแนะนำความรู้ใหม่ ๆ ทางด้านวิชาการแก่ครูในโรงเรียน					
55	ผู้บริหารของท่านเปิดโอกาสให้ครูในแต่ละชั้นเรียนได้ไปสังเกตการสอนของชั้นเรียนอื่น ๆ ในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียน					
56	ผู้บริหารของท่านพาคณะครูเยี่ยมชมโรงเรียนตัวอย่างหรือโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นเพื่อให้ครูมีโอกาสนำความก้าวหน้าทางวิชาการมาปรับปรุงการเรียน การสอน					
57	ผู้บริหารของท่านสร้างขวัญและเสริมกำลังใจให้แก่ผู้รับบริการนิเทศเพื่อให้ผู้รับบริการนิเทศมีความมั่นใจและทำงานด้วยความพึงพอใจ					
58	8. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา ผู้บริหารของท่านให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา					
59	ผู้บริหารของท่านสนับสนุนให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
60	ผู้บริหารของท่านจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสม และเพียงพอให้ครูได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
61	ผู้บริหารของท่านประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันอื่น					
62	ผู้บริหารของท่านส่งเสริมให้ครูพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นสื่อที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น					
63	ผู้บริหารของท่านนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา					
64	ผู้บริหารของท่านระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
65	ผู้บริหารของท่านมีระบบการให้บริการ การจัดเก็บรักษาและการซ่อมบำรุงสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

...ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม...

**สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านผู้เรียน**

การศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผลประเมินอิง เกณฑ์		ผลประเมินอิง สถานศึกษา		ค่าเฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	คะแนน	ระดับ คุณภาพ		
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์						
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี						
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา						
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์						
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร						
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง						
มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต						

ภาคผนวก ค

หนังสือประสานงาน

ที่ ศธ 0522.16(บ)/ 15๙

สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 พฤษภาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายทองหล่อ ชุ่ยวงศ์มา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวอัญชติ อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมี ความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์ จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดาบุรี)
ประธานกรรมการประจำสาขาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศษ 0522.16(บ)/ 156

สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 พฤษภาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอำนาจ คารารัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวให้นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศ ติดตามและประเมินผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16(บ)/ 154

สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 พฤษภาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางรัตนา รุ่งประพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมี ความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์ จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียน ด้วยตนเอง

สาขาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทิตศักดิ์ จินตานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16(บ)/ 15 ๕

สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 พฤษภาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวปราณี ร่วมทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทักดี จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16(บ)/ 15๑

สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 พฤษภาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษาศา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง
บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวให้นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับ
ความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมี
ความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์
จากอาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านด้านการวิจัยและตรวจสอบเครื่องมือ ได้โปรด
พิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียด
อื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วิศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ ๒34

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพลู อําเภอลําไทร
จังหวัดนนทบุรี 11120

22 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีมหาโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 7 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยจะส่งแบบสอบถามให้
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่วิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ ภาษาอังกฤษ รวมทั้งหมด 7 คน ทั้งนี้ จะมีให้
เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ
ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ) 239

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๙ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประจันตราษฎร์บำรุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 7 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยจะส่งแบบสอบถามให้
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่วิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ ภาษาคำต่างประเทศ รวมทั้งหมด 7 คน ทั้งนี้ จะมีให้
เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ
ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 234

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

22 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนปราจีนกัลยาณี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 7 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาข้างต้นจะต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยจะส่งแบบสอบถามให้
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่วิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งหมด 7 คน ทั้งนี้ จะมีให้
เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ
ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศช 0522.16 (บ)/ ๒๖๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

22 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนปรางจินราชวรอำรุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 7 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวอัญชติ อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยจะส่งแบบสอบถามให้
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่วิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ ภาษาอังกฤษต่างประเทศ รวมทั้งหมด 7 คน ทั้งนี้ จะมีให้
เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ
ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทศศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ) 239

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๒ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแหลมหิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 7 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยจะส่งแบบสอบถามให้
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่วิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งหมด 7 คน ทั้งนี้ จะมีให้
เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ
ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ ๒๖๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

2๒ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนศรีมโหสถ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 7 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยจะส่งแบบสอบถามให้
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่วิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งหมด 7 คน ทั้งนี้ จะมีให้
เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ
ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 240

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

22 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ทั้งนี้ จะมีให้เป็นกรรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และ
ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล
เพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศษ 04057/ 2 1๙๔

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ถนนสุวรรณศร อำเภอเมืองนครนายก
จังหวัดนครนายก 26000

3๐ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอลความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 7 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง ข้าราชการครู โรงเรียนนครนายกวิทยาคม ตำบล
นครนายก อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง
บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ในการนี้ จึงขอลความร่วมมือมายังรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ ในสถานศึกษาของท่าน ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม แล้วกรุณานำส่งคืนที่ได้รับหนังสือของสถานศึกษา ที่กลุ่มอำนาจการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ลงในช่องของ โรงเรียนนครนายกวิทยาคม ภายในวันที่ 17 กรกฎาคม 2552 และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายมาโนช โสภณจันทร์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

กฤษนิเทศ ทิศคาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร.037-312393 ต่อ 11

โทรสาร .037-311628

รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

<u>อำเภอเมืองนครนายก</u>		<u>อำเภอปากพลี</u>		
1	วัดสมบุญสามัคคี (ปากช่องประชานุกูล)	1	อนุบาลอำเภอปากพลี	
2	บ้านคลอง 3 (ครูณศึกษา)	2	วัดพรหมเพชร	
3	วัดดอนยอ	3	วัดเกาะกา	
4	วัดธรรมปัญญา	4	บ้านโคกสว่าง	
5	วัดสันตยาราม	5	บ้านนุ่งเข้	
6	วัดหนองทองทราย	6	ปากพลีวิทยาคาร	
7	วัดศรีจุฬา			
8	บ้านดงวิทยาคาร	<u>อำเภอองครักษ์</u>		
9	สาวิกา	1	บ้านคลอง 14	
10	วัดคีรีวัน	2	บ้านคอนกลาง (กิดารีศึกษาคาร)	
11	วัดท่าด่าน	3	บ้านชุมพล (ฮันอารีศึกษาคาร)	
12	เมืองนครนายก	4	วัดประสิทธิเวช	
13	นครนายกวิทยาคม	5	วัดโพธิ์แทน	
14	นวมราชานุสรณ์	6	วัดเข้มทอง	
15	ปิยะชาติพัฒนา	7	วัดอรุณรังษี	
16	อุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย	8	วัดพลอยกระจ่างศรี	
	<u>อำเภอบ้านนา</u>		9	วัดสุนทรพิชิตาราม
1	บ้านเขาส่องกล้อง	10	ชุมชนวัดเข้ียวโสด	
2	บ้านเขาไม้ไผ่	11	องครักษ์	
3	วัดหนองรี	12	ภัทรพิทยากรย์	
4	วัดโพธิ์แก้วเบญจธาราม			
5	วัดบ้านพริก			
6	บ้านเขาคิน(แสงสว่างวิทยา)			
7	บ้านนา "นายกพิทยากร"			
8	เขาเพิ่มนารีผลวิทยา			
9	เลขธรรมกิตติ์วิทยาคม			

ภาคผนวก ง

ค่าสถิติต่าง ๆ ที่ได้จากการวิจัย

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	269.2000	955.0621	.4066	.9865
A2	269.6333	938.1713	.6614	.9863
A3	269.2333	945.2885	.6252	.9863
A4	269.3333	948.5747	.5569	.9864
A5	269.2000	947.4759	.5651	.9864
A6	269.0000	950.6207	.6391	.9863
A7	269.5333	938.5333	.7365	.9862
A8	269.4667	942.4644	.6580	.9863
B1	269.3000	945.8034	.5713	.9864
B2	269.3667	948.4471	.5706	.9864
B3	269.4333	942.0471	.7106	.9862
B4	269.1000	945.5414	.6833	.9863
B5	269.4667	941.9126	.8142	.9861
B6	269.5000	932.4655	.8054	.9861
C1	269.3000	947.0448	.6543	.9863
C2	269.3000	947.5276	.6400	.9863
C3	269.3667	943.4816	.7905	.9861
C4	269.2667	939.6506	.7798	.9861
C5	269.2333	937.1506	.8402	.9861
C6	269.4333	940.0471	.7634	.9862
C7	269.4000	939.7655	.7540	.9862
C8	269.5000	948.6724	.5177	.9865
D1	269.4000	942.1103	.6934	.9862
D2	269.4667	942.9471	.7051	.9862
D3	269.4667	940.7402	.8494	.9861
D4	269.4667	944.7402	.6567	.9863
D5	269.5333	935.2230	.8172	.9861
D6	269.6000	945.2828	.7554	.9862
D7	269.6333	941.8264	.6694	.9863
D8	269.3667	940.1713	.7995	.9861
D9	269.4333	934.6678	.8339	.9861
E1	269.4667	944.9471	.6511	.9863
E2	269.3667	938.9989	.8321	.9861
E3	269.4333	937.0816	.8420	.9861
E4	269.3667	936.8609	.8142	.9861
E5	269.5667	927.9092	.7617	.9862
E6	269.5667	928.0471	.7962	.9861
E7	269.6333	945.7575	.6924	.9862
E8	269.7000	941.3897	.7415	.9862
F1	269.4333	938.9437	.7926	.9861
F2	269.1667	948.4885	.5937	.9863

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
F3	269.6333	933.8954	.7121	.9862
F4	269.7667	944.5989	.6075	.9863
F5	269.6667	948.7126	.5719	.9864
F6	269.5667	950.0471	.5746	.9864
F7	269.5333	938.5333	.7365	.9862
F8	269.6333	941.7575	.7316	.9862
F9	269.7333	938.8230	.7784	.9861
G1	269.4000	942.3172	.7565	.9862
G2	269.5333	936.3264	.7358	.9862
G3	269.5667	931.3575	.8164	.9861
G4	269.7000	932.4931	.8373	.9860
G5	269.5333	933.0161	.7620	.9862
G6	269.6000	944.4552	.6960	.9862
G7	269.8000	944.7862	.5848	.9864
G8	269.5000	939.7069	.6441	.9863
G9	269.5333	931.6368	.8429	.9860
H1	269.5333	926.3264	.9064	.9859
H2	269.2000	935.4759	.7552	.9862
H3	269.3000	935.6655	.7637	.9861
H4	269.4667	935.9816	.8198	.9861
H5	269.3333	936.0230	.8231	.9861
H6	269.5667	933.0126	.8329	.9861
H7	269.4333	930.9437	.8616	.9860
H8	269.5000	934.1897	.8208	.9861

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 65

Alpha = .9864

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำแนกเป็นรายด้าน

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ

Correlations

		SUMA	QUALITY
SUMA	Pearson Correlation	1	.468(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	287	287
QUALITY	Pearson Correlation	.468(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	287	287

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

Correlations

		SUMB	QUALITY
SUMB	Pearson Correlation	1	.455(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	287	287
QUALITY	Pearson Correlation	.455(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	287	287

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

Correlations

		SUMC	QUALITY
SUMC	Pearson Correlation	1	.459(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	287	287
QUALITY	Pearson Correlation	.459(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	287	287

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

Correlations

		SUMD	QUALITY
SUMD	Pearson Correlation	1	.495(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	287	287
QUALITY	Pearson Correlation	.495(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	287	287

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

Correlations

		SUME	QUALITY
SUME	Pearson Correlation	1	.502(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	287	287
QUALITY	Pearson Correlation	.502(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	287	287

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

Correlations

		SUMF	QUALITY
SUMF	Pearson Correlation	1	.564(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	287	287
QUALITY	Pearson Correlation	.564(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	287	287

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

7. การนิเทศการศึกษา

Correlations

		SUMG	QUALITY
SUMG	Pearson Correlation	1	.484(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	287	287
QUALITY	Pearson Correlation	.484(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	287	287

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

8. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

Correlations

		SUMH	QUALITY
SUMH	Pearson Correlation	1	.554(**)
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	287	287
QUALITY	Pearson Correlation	.554(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	287	287

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวอัญชลี อินทร์เรือง
วัน เดือน ปีเกิด	28 ธันวาคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	วท.บ. (วิทยาการคอมพิวเตอร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2541 ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2552
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนนครนายกวิทยาคม อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
ตำแหน่ง	ครู